

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
4-basábas betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyitóné betű sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, február 1.

Mai számunk főbb közleményei:

- Érvek nélkül.
- Justh Gyula a bankjavaslat ellen.
- Eltűnt okmányok.
- „A jégpálya nyitva van.”
- Tisza felszólalása.
- A kártya áldozata.
- A beteg tábornok.
- A flottaprogram tárgyalása.
- Tarkaságok.

A világbéke meg a kivándorlók.

A sz. január 31.

A mialatt idehaza a delegációk fanyar képpel fogják a háboru millióit megszavazni, Apponyi Albert gróf Amerikában a világbéke érdekében tesz körutakat. Magában is szép dicsősége, büszkesége ez a magyaroknak; a siker, az ünnepeltetés, a melyben Apponyinak előreláthatóan része lesz, mi ránk is fog némi fényt vetni a tengeren túlról.

De ez egymaga talán mégis kevés, s ez a remény se nagy, a melylyel az a körut a világbéke kilátásait kecsegteti.

A világbéke valóban olyan cél, amely mindeneknek küzdésére érdemes. De ideális cél. Még messze, elérhetetlen régiókban lebeg. Egy közelebbi, melegebb és realisabb cél jobban illene Apponyi egyéniségéhez. — Az ő nimbuszával, a tisz-

teletteljes rokonszenvvel, amellyel őt az Egyesült Államok hatóságai és társadalma körülveszik, sokat használhat ő egy nagy szomorú ügynek, a magyar kivándorlók ügyének. Másfél millió magyar él az Egyesült Államok területén, ezek közül alig kétszáz ezer él jómódban. A többi szétszórva, teljesen magára hagyatva robotol és részben a munkaadók, részben a barát és honfitárs álarcába bujt spekulánsok kizsákmányolásának a tárgya. Mindenfelé, ahová a vas-sinpár vezet, a nagy republikában magyar burdos házak vannak, mindmegannyi árva, elhagyatott sziget a közönbösség és ellenséges érzés tengerében. A magyar kivándorlónak nincs odakünn becsülete az amerikai hatóság előtt. A munkaadók, a benschülöttek, munkások sem tekintik őket hasonló értékű emberi lényeknek. Ok a kivándorlók második klasszisaiba tartoznak, az elsőben az angol, ir, német kivándorlók foglalnak helyet. Köz tudattá vált odakünn, hogy a magyar munkás csak a legdurvább kétkézi munkára való, amilyen a bányászat, a földmívelés és napszámoság. Soha ennél gonoszabb igazságtalanság! A kivándorló magyar munkásanyag, melyet Elis Islandban még külön megrostálnak, a javából való, bizvást tekedhetik angollal, irrel, némettel, hátrányban csak a nyelvtudatlanság dolgában van velük szemben.

A magyar munkás ügyességét, megbízhatóságát, józanságát és taka-

rékos voltát már nem egy amerikai nemzetgazda állapította meg, legújában is ezt erősítette meg két tekintélyes newyorki újság, de ezek elszórt jelenségek, melyek az általános bajon nem segíthetnek. Hogy ez a sajnálatos állapot meggyökerezhetett, annak többek között, de elsősorban külügyi képviselőnk az oka. Amerikai konzulátusaink osztrákokkal van megrakva, akik a hivatalos szobán kívül semmiféle nekszust a magyar kivándorlótakkal nem tartanak fenn s akiknek hivatalos ügyeit is a l. gridegebb bürokratizmussal intézik. A magyarok, akik valamely államba, vagy városba érkeznek, hiába várnak morális támogatást, utbaigazítást konzulátusainktól. Nem törődnek velük, akik tévedt bárányokként járnak idegen népek rengetegét s szegények összebujnak burdos házaikban a szegénység és alkoholizmus tanyáin. Akik pedig törődnek velük, a magyar bankár, magyar orvos, magyar kávé, korcsmáros, magyar pap és magyar lapszerkesztő — mindnyájan belőlük akarnak megélni. Meg is élnek elég szépen, de a burdos házak lakói boldogulni nem tudnak. A német, angol, ir kivándorlótaknak kitűnő gazdasági szervezeteik vannak, a magyarok csak önképző köröket és temetkezési egyleteket tartanak fenn, amelyek semmiféle praktikus céllal nem járnak. Folyton egymás között vannak és így az angol nyelv-

Két történet.

Irta: Biró János.

Az árnyékember.

Az árnyékember is volt valaha vidám legény. De ez rég volt, nagyon rég volt, talán maga sem tudta, mikor. Mert az életének a tragédiája ott kezdődött, ahol a másé végződni szokott. Elindult délcegfiatalon, hogy meghódítsa a világot s a meddő küzdelem megtörte, megörölte. Fájt neki az élet. Más ember ilyenkor főbelövi magát, vagy gazember lesz. Neki az egyikhez nem volt ereje, a másikkhoz nem volt bátorsága.

Visszatért oda ahonnan elindult. Éjjel jött vissza lopva, hangtalan és görnyedt testén, szakállas fakó ábrázatán nem mulatott soha az utca szivtelen népe. Az árnyékembert nappal nem látta senki. Vásári zürzavar nem bódította el, szikrázó napfény nem kápráztatta s a nagy küzdelmek és nagy örömek zajongása nem hatott el hozzá.

De ha jött az este, az éjjel... Az árnyék ember kibujt az odujából s míg a hosszura nőtt árnyak belemosódtak a nagy sötétbe, a házak oldalához lapulva surrant az utcákon. A fejét vállai közé huzta, a kalapját a szemére nyomta. És ment, ment, sietett boldog örömmel az éjszakába.

Oh, az éjszaka... A kaosz elül. Lilaszín párázatok sűrűnek össze s az égboltozatról lágyfényű szinkévék hullanak. A messzeség

megnyílik és megejtő fuvalmak lebegnek a sötétlő épülettömbök között. Egy-egy kősz ember, vagy nőcske sétál az utcán, meg az árnyék ember. A fejét nem huzza a vállai közé, a kalapját nem huzza a szemére, hétszer görbe termete kiegyenesedik, fakó arcát felfelé emeli s büszkén, táguló tudóval leheli be az éjszakát. Mert az éjszaka az övé, egyedül az övé, akinek csak éjszakája van.

Mi fájdalom, mi bánat érheti az árnyékembert? ...

Az árnyékember megáll egy ház előtt. Kicsiny, földszintes a ház, de egyik ablaka világos. Atlátszó függöny borítja az ablakot és halványan szűri át egy lámpa fényét; a függönyön hajladozik egy árnyék... egy nőnek az árnyéka.

Az árnyékember minden éjszaka megáll a ház előtt és nézi az árnyékot. Nézi évek óta. Ismeri a mozgását, az arcát, természetének hajlékony vonalait, a himző asztalát. Ismeri a szokásait, a gondolatait. És rajongó, szerelmes dalok fakadnak az ajkain.

— Az enyém vagy, az enyém egyedül, lelkem szűz királynője. Enyém a lilium termeted, enyém a lilium hajlodozása. Enyém fehér arcod, a hajad hullámos selyme, enyém a szemed bárszonyos tekintete. A sóhajtasod engem ölel át, a kristályos lelked az én lelkem öleli. Enyém vagy... enyém.

Az árnyékember megáll a ház előtt és fáj-

dalom szorítja össze a szívet. A függönyön két árnyék mozog. Férfi a másik, a válla széles, sasorrát kihívóan emeli, tetszelgő mozdulatok-pödörgeti a bajuszát. Ő... ő meg ölbetett kezekkel ül a himzőasztal mellett.

Az árnyékember gyűlöli azt a másikat. Félt tőle. Félti a leányt, aki előretartott fejével figyel a közjük tolakodottra.

A férfi odabent izgatott lesz. Feláll, a leány felé közeledik és kitarja a két karját.

Az árnyékembernek eláll a lélekzete és kimondhatatlan félelem szorítja össze a belsejét. Kiáltani, imádkozni szeretne, vagy szaladni onnan messze-messze, örült rohanással.

De ott marad s ujongás szakad fel lihegő melléből. A leány visszatiltotta amazt odabent.

De mi lesz ezután... A férfi ingerült lesz. A taglejtései hevesek s újra felé közeledik. Tud-e erős, tud-e tiszta maradni, az ő szentje, az ő szűz árnyéka? S véresre harapja az öklét...

A férfi odabent erőszakos lesz. Durván átöleli a leányt. A leány küzd kétségbeesetten. A haja szétkuszálva, ruhája kibomolva. Már már sikerül kiszabadulnia, mikor a férfi magához vonja. Megcsókolja az ajkát. S a leány lágyan, szeliden odaborul a keblére... Két árnyék összeolvadt.

A szoba elsötétül...

Az árnyékember leborul a porba és sir...

vet nem sajátítják el. Mily óriási szolgálatot teljesítenének a konzulátusaink, ha angol nyelvtanfolyamokat tartanának fenn! De sehol semmi. Egyik oldalról a teljes részvétlenség, másik oldalól a kizsákmányoló spekuláció veszi körül véreinket.

Százféle a bajuk. Ezeket vegye észre Apponyi Albert gróf és ahol előadást tart, sehol ne feledkezzék meg amerikai honfitársairól. Világosítsa fel a magya. népről az amerikai közvéleményt. Értesse meg a hallgatóságával, micsoda érték a magyar, mint munkás és mint társadalmi tényező.

Ez a tárgy kevesebb szónoki sikert, kevesebb ünnepeltetést hozhat. De — bocsássa meg — honfitársainak, véreinek, hazájának ezzel többet tesz, mint a mennyit körutja a világbékének a legjobb eshetőségek mellett is használhat.

Érvek nélkül.

— Justh Gyula parlamenti beszéde. —

Arad, január 31.

Justh Gyula mai képviselőházi bankbeszédével ismét bebizonyította, hogy egyébként tiszteletreméltó jellembeli tulajdonságai ellenére is politikai vezérszerepre teljesen alkalmatlan.

Beszédének meghallgatására minden párton nagy hallgatóság gyűlt össze, amely valóság, al elképedt, amikor az önálló bank apostola beszédének már második mondatában kijelentette, hogy a jegybank kérdésével szakszerűleg foglalkozni nem óhajt. A hallgatóság tulnyomó többsége, de bizonyára az egész ország is azt a következtetést fogja ebből levonni, hogy Justh nem érezte magát elég erősnek, hogy az önálló bank követelményét pénzügyi és gazdasági érvekkel támogassa. Pedig ha valakinek, úgy Justhnak kötelessége lett volna szakszerű érvekkel beigazolni, hogy minő alapon akasztotta meg évek óta, sőt akasztja meg ma is a politika békés fejlődését az önálló bank követelményével. Justh mai beszédével újlag csak azt bizonyította, hogy ő az önálló

bank szükségét gazdaságilag megindokolni képtelen és azt csupán politika jelszónak tekinti.

Beszéde, melynek különben is gyenge hatását teljesen lerontotta, hogy fejtegetéseit papírlapról olvasta le, foglalhatja volt mindazoknak az unalomig hallott frázisoknak, amelyeket a hosszú vita szóáradatában a függetlenségi oldalról naponta öt órán át csépelnek. Annak az indokolásával, hogy minő pénzügyi előnyei volnának az önálló bank felállításának, teljességgel adós maradt és egyetlen szava sem volt a nemzeti munkapárt részéről elhangzott szakszerű felszólalásokra. Meg sem kísérelte, hogy megeafolja Wickenburg Márk gróf előadónak, Hegedüs Lorántnak, Madarassy-Beck bárónak és a többieknek súlyos érveit.

Justh mai beszéde után az ország még kevésbé fogja megérteni, hogy ennek a vitának elnyújtására mi szükség van és a legnagyobb tárgyilagosság mellett is bizvást meg lehet állapítani, hogy a mai beszéd nem igen alkalmas arra, hogy Justhék akciójának az országban híveket toborozzon, de még arra sem alkalmas, hogy az önálló banknak az országban csak egyetlen új hívőt is szerezzen. Tisza Istvánnak valóban könnyű dolga lesz holnap, hogy ennek a beszédnek szembeszökő gyöngeségeire rámutasson.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A **facseti Kaszinó-Egylet** f. hó 29-én tartotta évi rendes közgyűlését igen élénk érdeklődés mellett. A fejlődő egyesület jelentését Verner Sándor titkár adta elő s azt egyhangu helyesléssel fogadták. A választást megejtven, elnök ismét **Schönfeld** László főszolgabíró lett, alelnök **Lágh** Ignác ny. m. kir. őrnagyot választották, ügyvezető alelnök lett **Vas** Ignác járásbíró, titkár **Verner Sándor** áll. isk. tanító, háznagy **Gláva** György járási számellenőr, pénztárnok **Mohiló** Árpád vaskereskedő. A választmányba beválasztották **Bartha Kálmán** dr., **Csokány Gyula**, **Deutsch Jakab**, **Gaita Axent** dr., **Grosman Armin**, **Hirschl Hugó**, **Kaufman Béla**, **Kriván János**, **Mailänder Rafael**, **Orosz Ferenc**, **Pechtl Ádám**, **Perjéssy János**, **Popovics János** dr., **Schéda Gergely** dr. tagokat.

Erkölcstelen történet.

Egy sarokasztalnál ültünk a kávéházban. Csend volt a szép, tágas helyiségben s egy-két magunkfajta éjszakázó gunnyasztott csak a gázlámpák sárgás fénye mellett. Az újságok zizegése még különösebbé, kedvesebbé tette az éjszaka csendjét.

Mi ketten: Pál, az én barnahaju, szerelmes szemű barátom, meg én, beszélgettünk.

— Lásd, szólt, az életben alig van egyéb örömem az éjszakánál. Egész nap dolgozom, mint egy barom, dolgoznom kell, ha élni akarok. Pedig utálok a munkát és van bátorságom be is vallani. A legtöbb ember nagyképpuskodik, mert a munka szeretetét hirdeti.

Egy időre elhallgatott. A tüköruvegen keresztül néztünk ki mindketten a tiszta éjszakába. A háttérben fekete házak körvonalai rajzolódtak a felhőkre. Mintha fantasztikus középkori várnak a romjai lettek volna.

Pál tovább beszélt minden összefüggés nélkül. — Szeretem az éjszakát. Szeretem, mert hangulatokat kelt bennem s az életet hangulatok teszik elviselhetővé. Mások borban, kártyában, szerelemben keresik a hangulatokat, én keresem és meg is találok az éjszakában.

Minden átmenet nélkül folytatta:

— Egy asszonyról beszélek neked, ha meghallgatod. Beszélni készlet az éjszaka...

— Nagy társaságban találkoztunk először. A férfiak mind banálisak és unalmasak voltak és unatkozva hallgatták őket az asszonyok. Rosszul éreztem magamat közöttük. Kiültem a

teraszra cigarettázni s ez volt a legbölcsebb, amit tehettem.

Tavasza volt akkor is. Lány fuvalmak kergetőztek a levegőben és édes almavirágillat áradt fel hozzám a kertből. De nem sokáig maradtam egyedül.

Egy fiatal asszony jött ki a teraszra, akinek előbb már bemutattak odabent. Elegáns, szép asszony volt, sokszor csodáltam azután sötétkék szemét, hullámos, selymes fekete haját. Mikor mellém ült a padra, szótlanul megemeltem a kalapomat és hátrább is húzódtam egy kissé önkéntelen mozdulattal.

— Nem tudom miért, az a gondolatom támadt, hogy meg fog szólítani. Vártam a megszólításra és csakugyan megszólított:

— Olyan unalmas odabent. Beszélgetni akarok magával. Akar?

A hangjában volt valami parancsoló. Mintha azt akarta volna mondani: én tulteszem magam a köznapias számárságokon. Nekem tettett a megszólítás, van-e olyan férfi, akinek nem tetszenék, ha egy szép asszony őt választaná ki, hogy vele beszélgessem.

Hirtelen megbarátkoztunk. Megtudtam, hogy férjes asszony, aki nem szereti a férjét, de nem csalja meg. Szereti a perverz francia irodalmat, az éjszakát, gyűlöli a nőtársaságot és sok más bizalmas dolgot. Sokat, nagyon sokat beszélgettünk s a végén megvallottam neki, hogy ő az, akit esztendőnk óta keresek.

Viszonozta a vallomást. Azután naponként találkoztunk. Előbb sétaközben, majd az én legénylakásomon.

Justh Gyula a bankjavas'at ellen.

— A képviselőház üése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, január 31.

A képviselőház folyosói ma reggel szokatlanul élénkek. Különösen a baloldali folyosó hangos nagyon. Az a hír terjedt ugyanis el, hogy a Justh-párt tegnap értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy a bankjavaslat részletes tárgyalása folyamán az osztrák-magyar bank alapszabályainak mind a száznolevanelegy szakaszához módosítást fog benyújtani.

De arról is beszélnek, hogy a párt elkészült már arra az eshetőségre is, ha a kormány a bankvitát megszakítaná és a bankjavaslatot levonná a napirendről. Ebben az esetben az ujoncjavaslat kerülne tárgyalás alá. A Justh-párt azonban elhatározta, hogy ez ellen a törvényjavaslat ellen is a legmesszebbmenő harcot indítja meg s mindenképen megakadályozza annak törvényerőre jutását.

Nagyobb érdeklődést kelt a folyosókon, hogy Justh Gyula fekete ruhában és hóna alatt irattáskát szorongat, ami azt jelenti, hogy beszélni fog.

Beszélt is, azaz hogy felolvasott olyan érdektelenül, olyan unalmas közhelyeket, hogy egyáltalán nem emelkedett az utóbbi napok ellenzéki szónokai fölé.

A képviselőház mai üléséről tudósításunk a következő:

Navay Lajos alelnök 10 óra után nyitja meg az ülést. Jegyzőkönyv hitelesítés után

Lévay Lajos báró a pénzügyi bizottság előadója betérjeszti a statisztikai hivatal munkatervéről szóló jelentést.

Jankovich Gyula a közgazdasági bizottság jelentését terjeszti be ugyanezen tárgyról.

Napirend előtt **Pál** Alfréd szólal fel. Jelenkezik arra az elnöki felhívásra, hogy használta-e Sümegi képviselővel szemben inparlamentális kifejezést. Eleget tesz az elnöki felhívásnak most, amikor azóta betegsége folytán először jön a Házba. Beismeri, hogy sértő kifejezést használt és azért a Házat ünnepélyesen megköveti.

Következett ezután napirend szerint a **bankvita**.

Jaczkó Pál: Nem tarja magát nagy szak tekintélynek, de szükségesnek tartja Tisza Ist-

— Mosolyogsz. Pedig egy cseppet sem volt vidám az eset, el se hiszed talán. Nem vagyok a bibliabeli szent József — semmi hajlamot nem érzek hozzá de a kézcsofnál tovább nem jutottam. Az asszony nem engedte. Mindent, mindent elkövettem, de hiába. Rabszolgája voltam.

Perverz férfiak és asszonyok beszélnek egymás között olyan dolgokról, amiket ő beszélt és készített beszélni engem. A szerelem misztériumairól. Többet tudott, mint én. Ha mellettem volt, majd megőrültem a vágytól, a fejembe szökellő vérhullámok vad játékától. Valóságos örület volt.

Mondom neked, hogy meg nem csókolhattam, hogy szeme pillantásával parancsolt nekem s én mint a bolond vergődtem lábainál, kegyelemért könyörögve. Most — akkor olyan voltam, mint egy siketfajd — egészen tisztán látok. Neki gyönyör volt az én vonaglásom. Egyre határtalan ravaszsággal szította a vágyódásomat s a testem, a lelkem beteg volt már ennek a csunya játéknak. Tudatosan szitta ki a lelkemet.

Egyszer, amikor ismét nálam volt, egy józan pillanatom támadt ...

Pál elhallgatott. Egy kis ideig idegesen szitta a cigarettáját, azután könnyed vállráttással folytatta:

— És én, aki soha életemben asszonyt meg nem sértettem ... ezt a tisztességes asszonyt — a ki nem csalta meg soha a férjét — kiutasítottam a szobámból ...

— Bestia volt!

ván provokáló beszédére a választ, amelyben Tisza szerint csak az a tisztességes ember, aki ugyanazt mondja a népnek, amit a parlamentben mond. Hivatásához híven gazdaságilag akarja megvilágítani a kérdést. Csatlakozik azonban Polónyi Géza szavaihoz, aki szerint a valuta tárgyalásánál a politikát nem lehet kikapcsolni. Hisz a politika irányítja úgy Ausztriát, mint a munkapártot és a budapesti pénzintézetek főbb tisztviselőit, amikor a közös bank mellett foglalnak állást. A javaslatot nem fogadja el azért sem, mert az önálló gazdasági berendezkedés híve, s politikai sikeréhez az első lépést a bankkal lehet megtenni. Nem tagadja az átmeneti nehézségeket, amelyeket az önálló bank felállítása okozna, de ép ezért volna kötelessége a kormánynak és minden 67-es alapon álló pártnak az átmenet megkönnyítését előkészíteni. Törvényeink elismerik a bank felállításának lehetőségét. A nemzetgazdaságtan nem matematika, s ezért annak elveit nem lehet a kétszer kettő biztonságával felállítani. Nincs olyan közgazdasági tétel, amelyre az élet rá ne cáfolt volna. Az önálló bank feltétlenül jó lenne Magyarországra nézve, különben nem tiltakozna ellene Ausztria. Deviza piacunk egyáltalán nincsen a forgalmunk legnagyobb részét Bécsben bonyolítják le. Így tűnik ki leginkább, hogy nincsen önálló pénzügyi életünk. Az önálló bankot követelné akkor is, ha a közös bank éppen olyan jól elégítené ki a mi igényeinket, mert válságok idején mégsem lehet rá számítani. A közös banknál még a tehetséges magyar tisztviselőket sem engedik érvényesülni. Tarthatatlannak mondja azokat a vádakot, melyeket az önálló jegybankkal szemben felhoznak. Hosszasan bizonyítja ennek ellenkezőjét. Ezután az elnök a szónok kérésére szünetet ad.

Szünet után Kabos Ferenc veszi át az elnökséget.

Jaczkó Pál folytatja beszédét. Az önálló bank követelésétől a függetlenségi párt nem térhet el. Határozati javaslatot nyújt be. Nem fogadja el a javaslatot.

Schuller Rezső szász képviselő a következő felszólaló. A külföldi hitel szempontjából szükségesnek tartja a közös bankot. Polemizál Baross Jánossal és a közös bank előnyeit fejtegeti. A magyar nemzet gazdasági téren nem áll a fejlettség olyan fokán, mint politikai téren.

Ezután Justh Gyula következett:

Koncedálja, amit Schuller Rezső mondott előtte, hogy Magyarország gazdasági terén el van maradva, de ennek Ausztria az oka. Szólok nem akarja, hogy továbbra is osztrák járom alatt maradjunk. A gazdasági felszabadulásért az ország minden tagjának együtt kell küzdeni. A pénzügyminiszter által kötött pénz- és érmeszerződéseket törvényeseknek el nem ismeri, ilyenre a kormány nem jogosult az a parlament feladata. A beállott helyzetért a kormány felelős, miért nem terjesztette elő annak idején a bankjavaslatot. Módjában volt oly időben beterjeszteni, hogy kimerítő vita dacára is el lehetett volna intézni. Talán nem képzelte el a kormány, hogy e kérdésben pártja tartózkodni fog egy kimerítő vitától. Ne felejtsek el, hogy a válság főoka a bankkérdés volt. A kormány készakarva késedelmeskedett, hogy a Házat szük korlátok közé szorítsa. Tartózkodni óhajt a bankkérdés szakszerű fejtegetésétől. Ezt már megtették előtte mások. A lefolyt vitából a magyar nemzet ügye fényes diadallal került ki. A tuloldal szónokai nem tudták megcáfolni a függetlenségi érveket. Csak a politikai szempontokat óhajtja kidomporítani.

A nemzet gazdasági önállóságának útját egyengeti az, aki az önálló bankot akarja. A kik nem akarják az országot gyarmati helyzetből felszabadítani, azok a közös bank hívei. Az osztrákok véleménye, hogy akik meg akarják szüntetni a közös bankot, azok a vámterület egységét is meg akarják szüntetni. Meg kell menteni az országot a gazdasági romlástól, a kivándorlástól. Ha nem akarjuk Magyarországot a gazdasági szolgátságból felszabadítani *tiszteit polgártársaim*. (Hangos derűsítés a jobboldalon.) Azon, hogy polgártársaimnak szólitom képviselő-társaimat, nem kell nevetni...

Az ország iparát legnagyobb mértékben kellene fejleszteni. Idéz jeles közgazdászokat,

akik szerint csak az az állam élhet és dacolhat a viszontagságokkal, amely gazdasági életét más országtól függetlenné tudja tenni. Önálló bank nélkül nem fejlődhetik önálló gazdasági élet, magyar ipar, kereskedelem. Enélkül a nemzet képtelen szolgálatni azokat az eszközöket, amelyekre az állam biztonságának érdekében szükség van. Ne hagyjuk magunkat megfélemlíteni az osztrákoktól és a magyar bank augurainak megszegyénítő jóslásaitól. Egy országot sem teit még tönkre a külön jegybank, egynek a hitelét sem károsította meg. Ezt csak az önálló bank ellenségei mondják.

Polemizál Madarassy-Beck báróval, aki azt mondta, hogy a bizonyítás azokat terheli, akik az önálló bankot, a novumot akarják. Sajnálatosnak tartja, hogy valaki itt az önálló bankhoz való jogunkat veszedelmes kétértelműségek közé vonja. Ezt ellenségeink amugy is megteszik. Törvényeink kétségkívül megadják a jogot az önálló bankhoz. Hiába kicsinyelnek le bennünket, *végsőkig fogunk küzdeni az önálló bankért*. Bizonyítani azoknak kell, akik törvényeinkkel ellentétben az önálló bank ellen foglalnak állást. Emlékezteti a többséget arra, hogy a 48-as párt nem akarta a kormányt elvállalni a bankról való lemondással.

Huszár Károly: Igérte ezt Lukács?

Justh Gyula: A hatalom csak addig ér valamit, amíg elveinket megvalósítani tudjuk vele, különben értéktelen rongy.

Huszár Károly: Igérte az önálló bankot Lukács?

Batthyány Tivadar: Nem hagyjuk magunkat ugratni.

Huszár Károly: Vagy komolyan harcolunk, vagy nem.

Justh Gyula: Beszéde eszmemenetét maga fogja megszabni. Utal arra, hogy nálunk a kormányzáshoz nem kell a nemzet akarata, elég a királyé. Ha a király is akarná az önálló bankot, a tuloldal senki sem félne katasztrófától. Megnyugvással konstatálhatja, hogy ők megtették kötelességüket, s ma is ugy cselekednének. Mikor látták, hogy elveiket nem tudják megvalósítani, hátat fordítottak a hatalomnak. Ezért sok szemrehányásban volt részük, kalandorpolitikusoknak nevezték őket, pedig azok a kalandorpolitikusok, akik a hatalom kedvéért elveiket cserben hagyják. Ha a Justh-párt kalandorpolitikát folytatott volna, ha a választásnál eszközeik megválasztásában *nem lettek volna rigorozusok*, (Derűtség jobbról) a munkapártnak *irmagja sem volna*. A munkapártnak pénzzel és erőszakkal sikerült csak többséget szerezni. (Nagy derűtség jobbról.)

Felkiáltások: Kijózanodott a nemzet!

Justh Gyula: Sikerült olyan többséget összetoborozni, amelynek nem kell a jegybank, amely tédet, fejet hajt az uralkodónak.

Felkiáltások jobbról: Ah! Ah!

Justh Gyula: Mi otthagytuk a hatalmat.

Ugron Zoltán: Kiesett a holló szájából a sajt. (Nagy derűtség.)

Justh Gyula: Szomorúsággal tölt el az a látvány, hogy a nemzet csak a közös jegybank gyámkodása mellett tud boldogulni.

Miskolczi Imre: Szép felolvasás. (Justh Gyula ugyanis olvassa a beszédét.)

Nagy Sándor: Tiltja a házszabály.

Beck Lajos: Ez a parlamenti tisztesség.

Felkiáltások: Tintatartó-dobáló! Ne beszéljen a parlamenti tisztességről.

Justh Gyula: Kijelenti, hogy nem olvas, csak a jegyzeteit használja. Idézi *Deákot*, *Tisza Kálmánt*, majd *Tisza István gróf* egy munkájára hivatkozik, melyben a valutarendezéssel foglalkozik s azt mondja, hogy Wekerlének hervadatlan érdemei vannak a valuta endezés körül.

Tisza István gróf: Ugy van.

Justh Gyula: Ebben a könyvben azt mondta, hogy a készfizetések felvétele már nem húzódhat tovább. A külföld elveszti akcióink iránti bizalmát s ezért sürgetni kell aranyvalutánk mielőbbi teljes érvényre juttatását. Idézi Tisza aradi beszédét is a készfizetések felvételéről.

Felkiáltások balról: Helyes! Eljen Tisza!

Justh Gyula: Idézi a többség feliratát a készfizetések felvételéről. A választások előtt az volt a jelszó, hogy vagy önálló bank, vagy készfizetés. Most nincs se készfizetés, se önálló bank. A munkapárt, hogy hatalmon maradjon, félretette ígéreteit. Minthogy a kormány ígéreteit nem tudja beváltani, hagyja el a helyét.

Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a kormány iránt bizalmatlansággal viseltetik. *A javaslatot nem fogadja el.*

Kabos Ferenc elnök jelenti, hogy Justh beszédének ama részében, amidőn azokról beszélt, akik Magyarország függetlenségét veszélyeztetik. Justh János azt kiáltotta *Madarassy-Beck Gyula* felé. Azért lett báró. Felkéri Justh Jánost, hogy nyilatkozzék.

Justh János kijelenti, hogy Justh Gyula beszéde alatt jobbról többen mosolyogtak, ez őt bosszantotta és azt kiáltotta *Madarassy-Beck* felé: *Büszke a banktudományára, bele született, azért lett báró*. Ha ezzel sértette a parlament tekintélyét, elfogadja a rendreutasítást.

Tisza István gróf: Justh Gyula megtette azt a szívességet, hogy aradi beszédének azt a részét felolvasta, amit szóló akart felolvasni, fogadja köszönetét érte. Justh azonban kommentárral is kísérté beszédét, amelyet nem hagyhatna megjegyzés nélkül, ha nem akart volna ugyanis felszólalni a Ház legközelebbi ülésén. Kéri Justhot, legyen addig türelemmel.

Még *Madarassy-Beck Gyula* báró szólalt fel személyes kérdésben és tiltakozik az ellen, hogy az ő hazafiságát kétségbevonják.

Az ülés délután három órakor ért véget.

Tisza felszólalása.

— A horvát képviselők álláspontja —

Távirati tudósítás.

Arad, január 31

Az utóbbi napokban egészen elsekélyesedett bankvitának holnap érdekes napja lesz, amennyiben Tisza István gróf a Ház mai ülésén bejelentette, hogy holnap hozzászól a javaslathoz és egyuttal foglalkozik majd Justh Gyula mai beszédével is.

Politikai távirataink a következők:

Lukács és Tisza parlamenti felszólalása.

Budapestről jelentik: Három hét óta tárgyalja a képviselőház a bankjavaslatot és vita végét nem lehet előre tudni. Ma minden jel arra vall, hogy a javaslat tárgyalása során még nevezetes parlamenti események fognak lezajlani. Ma szándékozott *Lukács* felszólalni, beszéde azonban még mindig tartó gyengélkedése miatt a hét végére marad. Holnap fog beszélni *Tisza István gróf* is, s foglalkozni fog *Justh Gyula* fejtegetéseivel.

Horvát képviselők értekezlete.

Zágrábról jelentik: *Pejacsevics Tivadar* gróf, mint a magyar képviselőházba delegált horvát képviselők elnöke holnapra Budapestre a *Vadászkürtbe* értekezletre hívta össze a képviselőket. Ma délután utaztak Budapestre a horvátok. Valószínű, hogy nyilatkozni fognak a legközelebbi ülésen és körvonalazzák álláspontjukat a kormánnyal és a bankjavaslattal szemben.

A bán a miniszterelnöknél.

Budapestről jelentik: *Tomasich Miklós* horvát bán ma Budapestre érkezett, megjelent a Házban és hosszasan tanácskozott *Khuen-Héderváry* miniszterelnökkel a horvát helyzetről.

A delegáció új tagja.

Budapestről jelentik: *Apponyi Albert* gróf elutazása következtében megüresedett delegátusi helyre a delegáció elnöksége *Sipeki Sándor* póttagot hívta be.

Külföldi vita az osztrák delegációban.

Budapestről jelentik: Az osztrák delegáció külügyi albizottsága ma délelőtt folytatta tegnap megkezdett vitáját. Az első szónok *Grabmayer*, az urakháza tagja volt. Beszéde elé nagy érdeklődéssel néztek, mert a mult delegációban Olaszországról tett kijelentései feltűnést keltettek. Mai beszédjében *Kramarzzal* vitatkozik. Aztán a Garda-tói hajózás ügyeinek felfújása ellen tiltakozik. A következő szónok *Kerlowitzky* lengyel delegátus volt.

VÁROS ÉS MEGYE.

A gázgyári szerződés átruházása. A gázgyár szerződés átruházási engedelmet kérő beadványát a tanács kiadta tárgyalás céljából a pénzügyi bizottságnak, mely ma tartott ülésén foglalkozott a város érdekei ellenintézett újabb rohammal. A bizottság tagjai meghalván, hogy a gyár az átruházás fejében harmadszori kísérletezése alkalmából hajlandó Európa legdrágább gázárait neveltségesen csekély összeggel redukálni, így kiáltottak fel:

— Köszönjük szépen, a huszonnégyfilléres gázár még mindig oly drága, hogy ahhoz fogható sehol sem található.

Ennek konstatálása után vita indult meg afelett, vajjon milyen hátsó gondolat készíti a részvénytársulatot az átruházás forszírozására. Azt tudniillik amit bevallanak, hogy a központosság által olcsóbb lesz a beszerzés, senki sem hiszi el, mert a bevásárlás most is központilag történik. Az indító ok az, hogy a megváltás alkalmával már amugy is kétségbeejtően homályos és zavaros szerződés összes terheit a városra háríthassák, az előnyeiket pedig a maguk részére fenéig kiaknázzák. A pénzügyi bizottság tagjai hajlandóknak mutatkoztak arra, hogy az átruházásról tárgyaljanak, de csak akkor, ha a jogügyi bizottság egész határozottan megmondja, hogy nem lesz-e nehezebb a helyzet a megváltás alkalmával, ha a városnak a központi társasággal kell majd alkudnia. Ha a jogügyi bizottság véleménye kedvező lesz, akkor a pénzügyi bizottság megállapítja a maga feltételeit. A mai felszólalásokból ítélve, a bizottság legfőbb követelménye három pontban foglalható össze: az átruházás megengedését a bizottság csak úgy hozza javaslatba: ha a társaság már most megváltoztatja az alapszerződésben a megváltásra vonatkozó kikötéseket és már most pontosan megjelöli azt a fiksz összeget, melyért odaadja 1920-ban üzemét a városnak, továbbá, ha a világító gáz árát az ajánlott 26 fillérenél is lejjebb szorítja, ha ipari gázt is olcsóbban adja, végül, ha a községi adóvesztés fejében felajánlott összeget felemeli. Ezek a vélemények azonban nem egyhangú megnyilatkozásai a bizottságnak. Igen tekintélyes része a tagoknak az elutasítás mellett foglal állást. A pénzügyi bizottság véglegesen a jogügyi bizottság véleményének beérkezése után foglal véglegesen állást.

Az utcanyitás költségei. A törvényhatósági bizottság megengedte Scholtz Jánosnak, hogy a Mosoc-telep mellett lévő telkét parcellázza és házhelyekül eladja. A tervezet szerint három utcát kellene nyitnia, de az utca nyitás költségeit nem akarja viselni. A város szabályozási bizottság azt javasolja, hogy a közgyűlés ne vállalja a terheket, de méltányosságból rendelje el az utcák világítását.

Raktárepület — az utca közepén. A Péter utcában Kovács Lajos egy raktár építésére kért engedélyt. Mikor az engedélyt megadták — nem tudni kinek az elnézéséből — elfeledkeztek arról, hogy az említett utca a szabályozási terv szerint új irányt kap és így a raktárepület a jövőbeli Péter-utca kellős közepén áll. Az most már a kérdés, vajjon új utcavonalat tüzzenek-e ki, vagy pedig a raktárt építsék máshová. Az építendő Kovács mint sejtendő, az elsőálláspontot tartja helyesnek, de nem úgy gondolkodik a mérnöki hivatal, amelyet elfelejtettek megkérdezni az építési engedély kiadása alkalmával. Ezt a mulasztást a mérnöki hivatal most azzal a szigorú retorzióval bünteti meg, hogy a város szabályozási bizottsága elé vitte az ügyet, mely mai ülésén kimondotta, hogy haladéktalanul lebontandó a rak-

tár. Nem azért dolgoztak évekig egy szabályozási terven, hogy felületesen eljáró közegek könnyelműsége által tönkretenni engedjék a szépen megrajzolt egyenes vonalat. Megjegyzendő, hogy a raktárepület helye miatt három hivatal kapott eddig hajba. A polgármesteri, főkapitányi és a mérnöki. A főkapitány azt mondja, nem esik a szabályozási vonalba. a mérnöki ennek ellenkezőjét állítja. A polgármesteri hivatal pedig azt vallja, hogy akár esik, akár nem, most már késő a bajt reperálni, mikor az összes hivatott tényezők hibásak abban, hogy az építendő egy nagy csomó pénzt beleölt az építkezésbe és az önhibáján kívül jutott bajba. Valószínű, hogy ez lesz igaz és a felsőbb fórumok is belátják, hogy nem a magán felet kell büntetni azért, mert hatósági közegek a felületesek.

A városi közgyűlés sörrendje. Az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1911. évi február hó 8 án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydarabok sorrendjén egyedül a polgármester havi jelentése szerepel.

„A jégpálya nyitva van.”

— Premier a városligeti tavon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 31.

A tél beálltát nálunk nem a megfagyott tótok jelzik. A megfagyott tót már régóta nem biztos determinálója a hidegnek. Hiszen nem egyszer már novemberben olvasunk fagyott tótokról, amikor a fagnak még híre sincs. Épen olyan bizonytalan jelzője a klimatikus viszonyok változásának a faárak emelkedése is. A fa nyáron épen olyan drága, mint télen. A fa mindig egyforma drága. Még a higany is megfagyhat a hőmérőben, anélkül, hogy ez havat jelentene. „Aradon a tél” beállításának csak egy csalhatatlan mutatója van.

Az a kis fekete tábla, amelyen a korcsolyázó egyesület hirdeti, hogy „a jégpálya nyitva van”. Ha ez a kis tábla ilyen értelmében megjelenik a „Millenium” falán, akkor még a legkihívatóbb Tom is beadja a derekát és így szól ebéd után a feleségéhez:

— Drágám, ma a lordkabátom helyett a prémes bundát készítsd ki. A botosokat is jó lesz rendbehozni. Most már igazán itt a tél. Befagyott a városligeti tó.

A városligeti tó halmazállapota lassanként irányítója lett öltözködésünknek. Addig, amíg be nem fagyott, megvetőleg vonogattuk a vállunkat, ha a drága nő jégerrubákat tett elénk:

— Ugyan minek az? Hiszen a ladikok még kint uszkálnak a tavon.

— Kint uszkálnak? — dühöngött ilyenkor a drága nő. — Hiszen öt fok hideg van. Csak arra várjon, amíg a tó befagy! Akkor várhat ítéletnapig!

No addig igazán nem kellett várni. A városligeti tó megbecsülte magát és február végére rendszerint befagyott. Igaz, hogy a márciusi szellő csakhamar véget vetett a dicsőségeknek, de négy-öt nap azért mindig jutott a korcsolyázásra.

Az idei szezon azonban már kedvezőbb auspiciumok között indult meg. *Halifax* isten elégedetlen hívói a novemberi közgyűlésen megbuktatták a régi vezetőséget és csupa ambiciózus fiatal ember került a Korcsolyázó-Egyesület élére. Az emlékezetes közgyűlés után egy kiérdemesült jégkarcoló, akinek a nimbuszát az tartja fenn, hogy sohasincs jég, lelkesülten ordította a fülembe:

— Meglássza szerkesztő ur, karácsonyra korcsolyázunk. Új szellők fujdogálnak.

A szelek fujdogáltak is, de mindig délről. Így aztán karácsony helyett csak tegnap nyílt meg a jégpálya.

Ha az időjárást nem is tudta megváltoztatni az új vezetőség, mindon mást megtett a kényelem, a célszerűség és a korcsolyázó közönség minél tökéletesebb kielégítése érdekében. És ha a mesterséges jégpálya megvalósítása anyagi eszközök hiánya folytán egy kis időbeli eltolódást szenved is, mégis sok tekintetben történt előnyös újítás.

Akik ma délután az első jégnapon a pályát felkeresték, élénk örömmel és kellemes meglepetéssel vették tudomásul a változásokat. Ezentúl nem kell hat csuszós, fagyos, sikamlós kőlépcsőn fel a lévászorogni a nyakkitorás élénk veszedelme között. Az egyesület kétezer korona költséggel közvetlenül a pálya mellett üvegezett csarnokot létesített, ahonnan pár lépésnyire vannak a férfi és női melegedők és a korcsolyaraktár. A felső emeleti helyiséget a gardedámok részére rendezték be. Ugyanitt van a gazdag felszerelés és a büffé is.

Az új pavilonrész szinte ráfekszik a jégre és két lépcsőn egy-kettőre lent van az ember.

Ma délután már vidám élet folyt a jégen. Persze főleg a délutáni publikum, iskolás fiúk, leányok vették hatalmukba a pályát, de akadt azért egy-két lelkesebb „dél-előtti” is, akit kicsalt a friss jég híre. Sőt akadtak merész próbálkozók is, akik a pálya közepén „csak műkorcsolyázók részére” elkerített külön helyen tettek kísérleteket egy-két régi korcsolyás bravur felelevenítésére.

Az új vezetőség tagjai nagy agitálással buzgókodtak a pályán. *Hady* Antal igazgató ragyogó színekkel festette le az új aerát, amely be fog következni és amelytől a jégélet reneszánszát várják.

— Egész új élet fog kezdődni a pályán. Modern korcsolyaélet, mint aminő Budapesten és minden más haladottabb városban van. Addig is, amíg a mesterséges pályát megvalósíthatjuk, igyekezzünk a legjobbat nyújtani, amit csak lehet. Legközelebb Pestről lehozunk egy pár műkorcsolyázót, hogy megmutassuk a közönségnek, mi is voltaképpen a korcsolyázás. Tanítókat fogunk tartani. Ünnepeket, mulatságokat rendezünk a tavon. Holnap dél előtt már a katonabanda hangjainál keringőzhet a közönség. Meg fogjuk mutatni mi „fiata”ok”, hogy meg lehet reformálni a téli életet Aradon.

Több mint bizonyos, hogy az igazgató reményesei valóra válnak. A jég kitűnő volt és ha csak az idő engedi, mindig kitűnő is marad. Egészen új rendszerrel javítják és gyalulják.

Persze ma még sok bukdácsolás történt. A gyakorlatlan korcsolyázók nem egyszer egymásnak szaladtak és a mulatságos karambolok komikus felfordulásokban végződtek. Egy fitos orru kis karhőgy, aki nagyon nagyra van az ő sportkedvelésével, panaszkodott is keservesen.

— Oh ezek a férfiak. Elbuktatni elbuktatják az embert, de nem segítik fel. Ott hagyják és tovább szádnak...

Örs.

MULATSÁGOK.

(=) A tanítóbal sikerült mulatságnak ígérkezik. A rendezőség nem sajnált fáradságot a siker érdekében. A Fehér Kereszt nagyterme növénydiszt nyer ez alkalommal. Gyurkovics András szolgáltatja a zenét. Táncrendezőnek az ifjuság tegnapi gyűlésén ifjabb Fehér Ernőt választották meg. A tombola is érdekes képet fog nyújtani, melyre a gyűjtés azonban még folyik. Tombolatárgyakat Almási T. Pál polg. isk. igazgató is szívesen elfogad még a bál napján a Kazinczy-u. fiúiskolában, hova a felülfizetések is küldhetők, ugyszintén Lautner Mátyás főrendező Bem-u. 3. alatt. Jegyek előre válthatók 3 és 4 koronáért ifj. Klein Mórnál. Táncosjegyek azonban csak a pénztárnál kaphatók. Az estély 8 órakor kezdődik.

A kártya áldozata.

— Fegyházra ítelt aradmegyei kereskedő. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 31

Még a nyáron történt, hogy egy augusztusi délelőtti megjelent az aradi ügyészségen egy alacsony, rendezetlen szakállu kopottaskülsejű pápaszemés férfi.

— Weinberger Ferenc szőlőscsigeréli kereskedő vagyok — mondotta. — Váltót hamisítottam. Kérem, tartóztassanak le.

Az ügyészségen nem adtak hitelt Weinberger beszédének és elküldték. A kereskedő egyenesen a rendőrségre ment, ahol megismételte vádjait önmaga ellen. Itt nagyobb hitelre talált. Kihallgatták és a kereskedő bevallotta, hogy egész sereg kisebb-nagyobb összegről szóló váltót hamisított, a felesége, az anyósa *Kafri Julia* és egy csomó pankotai gazda nevére. A váltókat részint a *Pankotai Népbank*-nál számítoltatta le, részben pedig hitelezőit, aradi, pankotai és környékbeli kereskedőket elégitette ki velük. A hamisításokat azért követte el, mert a hitelezők kielégítésére anyósától kapott pénzt Pankotán és Aradon, ahová sűrűn bejárogatott, elkártyázta.

A rendőrség a vallomás alapján letartóztatta Weinbergert és átkísérte az ügyészségre. Kiderült, hogy a kereskedő igazat mondott. Csakhamar egész sereg, számszerint huszonegy hamis váltó került elő, melyek összege körülbelül 8000 koronát tett ki. A károsultak *Neumann Testvérek*, *Herbstein Izsó* aradi, *Weisz Árpád* és fia budapesti, *Messzer Lipót* és fia kisjenői kereskedők egymásután megtették feljelentésüket és az ügyészség huszonegy rendbeli váltóhamisítás büntette miatt emelt vádat Weinberger ellen, akit a vádtanács vád alá is helyezett.

Ma volt ebben az ügyben a főtárgyalás *Köller János* ítélőtáblai bíró elnöklete alatt. A vádat *Fikker Károly* ügyész képviselte.

A vádlott a mai tárgyaláson már csak részben ismerte el bűnösségét. Csak azokra a váltókra nézve, amelyeket pankotai román gazdák, névszerint *Delimán Juon*, *Faur Nikolae*, *Baliga Petru* és *Bregyán Tódor* neveire hamisított. Ilyen váltó mindössze hét volt. A többiekre nézve azt állította, hogy jogosan vezette rá a felesége és az anyósa nevét, mert erre neki — aki az üzletet vezette — megbízást és felhatalmazást adtak.

Weinbergernek ez az állítása nem nyert megerősítést. Az anyósa a szemébe mondta, hogy ő sohasem adott neki felhatalmazást, váltómanipulációkról, halvány sejtelve sem volt és csak a hamisítás kiderülte után értesült arról, hogy az ő neve rajta van a váltókon.

A vád és védbeszéd elhangzása után a bíróság rövid tanácskozásra vonult vissza. A bíróság tizenöt rendbeli váltóhamisítás büntetésében találta bűnösnek Weinbergert és ezért két és fél évi fegyházbüntetésre ítélte. A büntetésből a vizsgálati fogsággal négy hónapot vett kitöltöttnek.

Az ügyész súlyosbításért, a védő pedig enyhítésért jelentett be felelősséget. *Fikker* ügyész indítványozta, hogy tekintettel a büntetés súlyosságára és arra, hogy a szökéstől tartani lehet, tartóztassák le az elítéltet, a bíróság azonban ezt az indítványt mellőzte és Weinberger Ferencet szabadlábra helyezte.

VIDEK.

A honctói kaszinó a napokban tartotta meg rendes közgyűlését. Az évi jelentés előterjesztése és jóváhagyása után megválasztották a tisztikart. Elnök lett: *Borsos Lajos*, alelnök:

Öry Sándor, pénztárnok: *Vas Pál*, háznagy: *Rosenthal Zoltán dr.*, jegyző: *Velits József*, könyvtárnok: *Ullman Valdemár*. Választmányi tagok: *Breitmajer Adolf*, *Rózsa Imre*, *Pártos Kálmán*, *Weiszberger Mór*, *Török Zoltán*, *Öry Ferenc*.

A beteg tábornok.

— Látogatás *Görgey Arturnál*. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, január 31.

Elszomorító hírek érkeztek az utóbbi napokban *Görgey Arturnál*, a magyar szabadságharc egyik legnevezetesebb alakjáról. Holt hírét költötték. Az állapota azonban tegnap váratlanul jobbra fordult s néhány órára föl is kelt.

Fővárosi tudósítónk elment *Görgey István* nyugalmazott közjegyzőhöz, a hírneves tábornok testvéréhez, aki együtt lakik a fővárosban Magyarország legnevesebb történelmi élő alakjával.

A földszinten csak *Görgey Istvánnét* találtam — írja tudósítónk.

A nagyságos asszony a tábornok sógornője, mozgékony, kedvesen zsörtölődő matróna, aki láthatólag irányítja a ház minden lakójának gondolkodását.

— Halottam, hogy a tábornok ur jobban van, tiszteletemet szeretném tenni nála.

Asszonyos logikával előbb a maga mozdánivalóját mondja el s csak azután törődik kérdésemmel.

— *Fejérváry* báró is táviratozott. *Ferenczy* Ida is. *Ferenczy* Idának megköszöntem a táviratot, de a válasz visszajött, mert nem találják. Azt még nem tudom, hogy tud-e majd a tábornokkal beszélni, mert nem enged senkit közel magához. Még az étkezéshez is nehéz lecsalni.

Jön *Görgei István*, a tábornok öcsese, a nagyasszony férje, s valami régi módi, de különösen megtisztelő udvariassággal megkérdi, hogy mi járatban vagyok. A tábornok ural szeretnék beszélni, mondom, de látom, ez aligha fog sikerülni, hacsak a véletlen kezemre nem jár. Egyelőre másról beszélgetünk, egy és más apróságot elmond a tábornokról, hogy pár nap óta jól érzi magát, öreg embernél különben ez megbízhatatlan, ime ő *nyolcvannégyéves* s mégis, mégis...

— Nem látszik ön annyinak. Legfeljebb hatvannak.

— Tudja miért?! — mondta felragyogó szemmel. S most elmond egy kedves történetkét, amit nyilván, ha teheti, minden alkalommal örömmel elmond. Hogy ő hosszúéletű — mondta egy szép asszonynak — a szerelem miatt. De... a plátói szerelem miatt...

Ebben a percben alkalmasnak láttam újra próbálkozni...

— Talán mégis beszélhetnék a tábornok ural?

— Meg kell próbálni, hát ha le lehetne csalni! — adja ki az ordrot a nagyasszony, aki méltányolni látszik a tiszteletet. Erre az öreg ur felemelkedik és elindul bátyjáért.

Ebben a finom környezetben éli alkonyodó napjait *Görgei Arthur*. Mig az öreg fenn jár és levárjuk a tábornokot, *Görgeiné* elmeséli, hogy:

— Korán kel — kérem. Egy szobaleány van mellette, de a tábornok nem enged senkit hozzányulni a dolgaihoz. Maga önti be a vizet a mosdótálba, maga hozza rendbe az ágyát és mindenre aggodalmasan vigyáz, nehogy valaki hozzányuljon. Ahova ő tesz valamit annak ott kell maradni.

— Tudja miért?! Azért kérem, mert attól tart, hogy a szemvilágában valami változás állhat elő. Most lát. Valami hat hét óta lát! Tavaly vérömlés folytán elvesztette a látását, de *Grósz* tanár azt mondotta, hogy a vér felszívódik, s csakugyan felszívódott. Hat hét előtt kezdett látni és azóta ír és olvas. De megváltozhat a dolog, s ezért tart mindent ő maga rendben, hogyha elhagyná a látása, a helyén találja a dolgait. Tegnap például a politikát olvasta a lapokban. Én nem tudom, hogy állnak a politikai dolgok, de azt mondotta: hogy nehezen fognak boldogulni most is.

Nyílik az ajtó. *Görgei Arthur* azonban fennmaradt. Nem akar lejönni, — mondja kicsit kétségbeesve a makacsságon a közjegyző ur. — Azt mondja, hagyják békébe!

Görgeiné megnyugtat, hogy a vasoránál beszélhetek vele.

Fél kilenc, kétszer küldték a szobaleányt a tábornokért, de még nem akar lejönni a szobájából.

— Hat hét előtt egyszer — meséli a közjegyző, — amikor hazajöttem, azt mondja *Arthur*, hogy: látlak.

— Hát eddig is láttál — mondtam én.

— Láttalak, de most tisztán látlak, az arcom is látom

— Hogyan? — kérdeztem.

— Vagy három évvel ezelőtt, emlékszel, talál am egy pápaszemet. Az egyik üveg hiányzott belőle. Eltettem, gondoltam, hátha jelentkezik a gazdája. Most, ahogy kutattam a fiókban, megtaláltam. Kivesszem, felteszem. A bal szememre, tudod, nem kell üveg, mert nem láttam vele, de a másikkal, istenem, most láttam, az üvegen keresztül. Látod, látlak! — Azóta olvasgat, teszvesz és a kedélye is jobb.

*

A szobaleány próbálkozott most a méltóságos urnál. S csakugyan sikerült neki a vasorához — lecsalni. Künn öreges, szinte csoszogó lépések, majd csendesen nyílik az ajtó s keretében ott a *Görgei Arthur* szikár alakja. Meghajolva, szeme fénytelen: látszik, hogy itt a nagy ebédlőben, a szelid öregek közt is ropant idegenül érzi magát. Ez nem a négy fal, amelynek minden darabját ismeri a keze. Áll s kérdezőn rám néz.

— A tábornok ur egészsége után kérdezősködöm — mondom.

— Köszönöm — mondja — szeme elmered s mondanivalója bennfelejtődik. Már nem akar maradni. Hozzák fel a szobájába a levest.

Amikor a gondozó szobaleány megindul vele, mintha élet járná át. Oly furcsa, oly rettenetesen groteszk ez: a hódító katona, aki egyszer százezrek élete felett parancsolt, aki kezében tartotta Magyarország s Ausztria sorsát s kicsit talán Európáét is — mint igazodik szinte élettelenül az egészséges paraszt cseléd mozdulataira.

TANÜGY.

(—) A csipkeverő tanfolyam. Részletesen megirtuk lapunkban, hogy az Iskola-Egyesület a Fürj-utcai állami elemi iskola munkatermében csipkeverő tanfolyamot szervezett. Megirtuk azt is, hogy kiket vettek fel a délelőtti és a délutáni tanfolyamra. A rendes oktatás ma reggel 8 órakor és délután 2 órakor veszi kezdetét, ezért az elnökség ezuton is felkéri a hallgatókat, hogy okvetlenül megjelenni sziveskedjenek a jelzett időpontban, mert aki nincs az első órán jelen, azt kimaradottnak tekintik és helyét mással töltik be.

A flottaprogram tárgyalása.

— A magyar delegáció tengerészeti albizottságának ülése. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 31

A magyar delegáció tengerészeti albizottsága ma folytatta ülését.

Napirend előtt Miklós Ödön delegátus főrendiházi tag kérdést intézett a hadügyminiszterhez, mi igaz Chyari admirális nyilatkozatából, amelyet az olasz lapok élénken portáltak.

A kérdésre Montecuccoli gróf a haditengerészet vezetője válaszolt. Kijelentette, hogy a nyugalmazott admirális nyilatkozatának autentikus szövege hiányzik, így nincs kizárva, hogy az egész híresztelés tendenciózus félremagyarázásból származik. Különbösen is egy magán-személy nyilatkozatáról van szó, amelyre hatást ugye gyakorolhat.

Ezután áttértek a napirendre. Első szónok Miklós Ödön volt. Konstatálja, hogy bár tengeri haderő tekintetében egy nagy hatalommal se mérkőzhetünk, a partvédelemnek olyannak kell lennie, hogy alkalomadtán agresszive is tudjunk fellépni. Ezentúl azonban nem mehetünk a tengerészeti parancsnok nemcsak hitellekötés útján akarja igénybe venni az ország anyagi erejét, hanem felszólít, hogy 1916-ban kezdjük újra a dolgot. Nem kíván szűkkeblűen elbánni a haditengerészettel, de nem helyeselheti az ilyen nyilatkozatot. Elfogadja az előadó azon javaslatát, hogy szűkebb bizottság küldessék ki a javaslat pénzügyi részének tanulmányozására és elhatározását ezen bizottság előterjesztésétől teszi függővé.

Chorin Ödön csatlakozik Miklós Ödön felfogásához. Foglalkozik a javaslat ipari részével és kijelenti, hogy a flottaprogram elkészítésénél nem voltak tekintettel a szárazföldi haderők és az ország teherviselő képességére. Nézete szerint ki kell tolni egy-két évvel a flottaprogramot, főleg azért, hogy a magyar ipar a szükséges előkészületeket megtehesse.

Batthyány Tivadar erősen kikel a program ellen és követeli haladéktalanul a magyar flotta törvényjavaslat előterjesztését. Horribilitásoknak tartja a vagyontalan országra nézve a tengerészeti költségvetést. A javaslatot nem szavazza meg.

Mezőssy Béla hozzájárult Batthyány előterjesztéséhez. Szükségesnek tartja a flottatörvény megalkotását a flottaprogrammal szemben. Beszéde végén kijelenti, hogy Tisza István grófnak azt a kívánságát, hogy ő követeli mindenképpen a haderő fejlesztését a hadvezetőség fél sebességgel honorálta. De ha nem honorálják Tiszának másik kívánságát is, hogy t. i. azokat az ügyeket, amelyek kilenc év óta várnak elintézésre, rendezzék, ugy ezt a többségre olyan capitis deminutionok tartja, hogy reméli, hogy ebben az országban, ahol a hangulatváltozás olyan gyakori, szólónak és elbarátainak fognak igazat adni.

Khuen-Héderváry Károly gróf szólalt fel ezután. Kijelenti, hogy a kormány nem akar a flottának mást mint partvédelmi jelleget tulajdonítani. A flotta fejlesztésére azonban szükségünk van, mert a statisztika mutatja, hogy ebben bennünket az összes nagyhatalmak megelőzték. Ámbár az ország pénzügyei mikor a mostani kormány az ügyek vezetését átvette, elég komoly volt, sívárnak most nem mondható, mert bár a hadi követelések emelkedtek, a kulturfejlődésnek is sok tekintetben eleget tettek. A haderő fejlesztése már régebben tervbe volt véve és a kormány már régebben jelezte, hogy ezzel számolni kell. De okvetlen gondoskodni

kell arról, hogy a költségekből lehető legnagyobb gazdasági előny biztosítottassék az országnak és ez talán az első alkalom arra, hogy a tengerészeti kiadásokból közgazdasági téren ellenszolgáltatást nyerhetünk és pedig az ipar tekintetében. Foglalkozott ezután a miniszterelnök az elhangzott beszédekkel, kijelentette, hogy a kormány egyébre nem vállalt felelősséget, mint azon program biztosítására amely a 312 millióban foglaltatik. Ezt a felelőséget Tisza István vállalta a szakértők meghallgatása után. A fedezetet illetőleg azt hiszi, hogy a költségeket az ország meg fogja birni anélkül, hogy crejét tulfeszítené. S ide veszi a véd-erő átalakítása következtében előálló költségeket is. A kormány körülbelül tudja, mekkora összegekre lesz szükség. Számításánál a kormány abból indult ki, hogy az egyenes kiadásokat és amenynyiben az ország bírja a rendkívülieket is az egyenes bevételekből, a beruházásokat pedig szükség esetén hitelből fedezi. Reméli, hogy az egész ország helyeslését fogja elnyerni a kormány, mikor a jövő véde-erejéről akar gondoskodni.

Ezután a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

IRODALOM ES MUVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Bajazzó és Péter abbé, operák. A) bérlet. Csütörtök: Délután: Luxemburg grófja, operett. Este: A halhatatlan lumpe, operett. B) bérlet. Péntek: Szent liget, vigjáték. Beantat-olódás. C) bérlet. Szombat: Szent liget, vigjáték. A) bérlet.

Beöthy László afférja Góthékkal.

— Bonyodalom egy szerep körül. —

• Fővárosi tudósítónktól.

Arad, január 31.

Beöthy Lászlót, a Magyar Színház kitűnő igazgatóját nagyon elkeserítette, hogy Góth Sándor és G. Kertész Ella visszاسzerződtek a Vigszínházhoz, oda, ahol ennek a kitűnő művészpárnak a méltó helye van. Fájt neki, hogy a konkurrens színháznak, igaz, hogy csak két év múlva olyan kitűnő tagjai lesznek. Ezt a keserűségét igyekezett eltitkolni. Nem sikerült neki sokáig. A napokban kiobbant, abban az afférben, amely közte és Góthék között keletkezett.

Földes Imre új vigjátékának, „Az arckép”-nek az egyik próbáján történt. A két főszerepet Beöthy Góthéknak osztotta ki. Az egyik próbán, egy-két nappal ezelőtt Góthné-Kertész Ella szeliden mondta:

— Ezt a szerepet nem lehet eljátszani!

Nem éppen így, de valahogy így. Talán valamivel gyöngédebb volt a vélemény-nyilvánítás formája, de a tartama, az ugyanez volt.

Erre Beöthyből kitért a keserűség. Talán a keserűségnek éppen az a neve, hogy ő, akár-hogy akarja is, nem tudja méltóképpen foglalkoztatni Góthékat. És a keserűség ilyen formában tört ki:

— Kevesebb kritikát és több művészetet kérek, asszonyom.

Ez kissé megdöbbenés volt. Beöthy ugyanis, ugylátszik, elfeledkezett arról, hogy Góthék még a Magyar Színház tagjai; egy-szóval: hogy ezt a róluk való vélekedését addigra föl kell függeszteni, amíg nem tagjai a Vigszínháznak. Addig még művészek, addig a világ legnagyobb művészei, hiszen a Magyar Színház tagjai. De ha a Vigszínház tagjai, — akkor lehetnek a világ legnagyobb művészei, de Beöthy szerint rossz színészek. Hiszen nem

tagjai a Magyar Színháznak. Ez csak egyszerű?

Szóval, Beöthy megbánta a dolgot, sőt szégyelte magát, hogy ilyen feledékeny. Hogy már azt se tudja, kik a Magyar Színház tagjai, illetve: kik az igazi művészek. És éppen ezért megrökött Góthékat, nagyon gavallérosan. A béke megtörtént.

Ezzel az afférral kapcsolatban olyan híreket is suttogtak a színházi hir-hiének, hogy Góthék visszaadták a szerepüket, összeveszték Beöthyvel, visszatérték a Vigszínházhoz stb. Ebből egy szó sem igaz. Góthék még két évig — szerződésük értelmében a Magyar Színház tagjai maradnak.

* Primadonna-jelöltek. Kedves levelet kapott tegnap Krocányi Ignác, a temesvári és budai színház igazgatója. Két apró gyerek, az egyik hét, a másik hat éves, levelet írt neki, melyben arra kéri, szerződtesse őket színházához. A levélük így szól:

„kedves Igazgató bácsi. Én mint hét éves kis leány és kis hugom hat éves nagyon és alázatosan kérjük az Igazgatóbácsit hogy volna szives megengedni hogy én és hugom a színházban a kisebb gyermek szerepeket eljátszhassuk, a mihez nekem és kis hugomnak nagyon nagy kedvünk volna. Ha a kedves igazgató bácsi kérelmünket nem utasítaná el és ha kívánná a kedves Igazgató bácsi akkor becses hívására személyesen el jöhetnénk hogy megtanulhassuk a nekünk szánt szerepet; nagyon örülnénk ha kedves Igazgató bácsi nem sokára választ írna. Kezejít csókolja tisztelője Gombás Bözsike és Tilda Temesvár, Korona száló.”

Krocányi, a ki igen precíz ember és egyike azoknak a keveseknek ebben az országban, a kik minden levélre válaszolnak, rögtön felelt a primadonna-jelölteknek. Megírta nekik, hogy „nagybecsű” ajánkozásukat nem fogadhatja el, hanem szerencsétlenségük mind a ketten mához — tizenkét esztendőre, akkor lehet a dolgról beszélni, ad majd szerződést és nagy művésznökké neveli őket.

* Az Aradi Filharmonia-Egyesület február hó 5-iki harmadik bérleti hangversenyének műsora a zeneértő közönség körében nagy érdeklődést idézett már is elő. Főleg a Pastordle szimfonia Beethoven-tól az a szám, mely a hangversenynek a rendesen nagyobb jelentőséget ad. De a többi szám, u. m. Goldmark Sakuntala nyitánya, Massenet Nápolyi jelenetei és Dvorzsák Szlav. táncai is olyan kaliberű alkotások, melyek bizonyára a legnagyobb tetszésre fognak találni. A hangverseny vasárnap délután 5 órakor kezdődik a Fehér Kereszt nagytermében.

* Vaye Eugene a jelenkor legnagyobb hegedűművésze február hó 25-én este 8 órakor tartja egyetlen hangversenyét a Fehér Kereszt nagytermében. Rendezi Weisz Leó könyvkereskedése. Telefon 230. 6951

* Bajazzók — Péter abbé. Két kiváló opera dominálja a szerdai színházi estét. Leoncevalló bájos, örökszép zenéjű, híres operája, a Bajazzók kerül színre. Utána pedig Csányi Mátyásnak, a társulat zseniális karmesterének sikert aratott operáját, a Péter abbé adják elsőrendű szereposztásban.

* Ünnepi előadások. Csütörtökön délután Lehár népszerű operettje, a Luxemburg grófja, este pedig az idei szezon slágerje: a Cigányszerelem megy.

* Az Uránia új műsora. Szerdán pazar fényű új műsort mutat be az Uránia színház. A kinematografia legújabb remekait, melyek között ott találjuk a legnívósabb rendezésű klasszikus tragédiát, a művészi bohózatot, a tudományos tárgyú mozgófényképet,

mind csokorba szedte az Uránia és a közönségnek alkalma lesz ismét a legnagyobb elragadtatással nyilatkozni a műorról. Egyik legnagyobb drámája az újabb kinematografikus beállításoknak az amerikai tárgyú *Trósz* című dráma, mely az Új világ mindent eltipró üzleti versengésének adja nagyszerű képét. A történelmi felvételek közül *Pergolesi* van műsoron, a természet utáni látványosságok sorozatából pedig *Viereggio* gyönyörű látképében gyönyörködhet a közönség. A nagyszerű új műsor mindenben méltó a közönség legnagyobb érdeklődésére.

175
* **Salem rózsájának második előadásán is** zeufolásig megtelt az Apolló színház nézőtere, mely fényes bizonyítékát adja, hogy a közönség mily meleg szimpátiával fogadta ezt a kelet buja levegőjéből merített regényt, melynek mélyen megrajzolt jeleneteit adja vissza a négy-száz méteres film. A gyönyörű felvételekből összeállított dráma története, mint ismeretes azonnal kezdődik, hogy Salem rózsájába, egy csodaszép leányba szerelmes lesz egy hittérítő. Salem rózsája azonban nem viszonzozza a hittérítő szerelmét, mert az indiántörzs fehérbőrű vezérének arcát zárta szívébe. A hittérítő mindenáron hatalmába akarja keríteni Salem rózsáját, de minden lépése hajótörést szenved. Ekkor bosszút forral magában s a leányt és az apját eretneknek mondja s ezért a törvényszék elé állíttatja a két nőt. Ki is mondják rájuk a halálos ítéletet. Már ég a máglya, melyen Salem rózsájának és az anyjának el kell égni. A leány anyját már a máglya oszlopára erősítik, mikor a hittérítő megjelenik újra Salem rózsájánál s szerelméért kegyelmet biztosít. A leány törhetetlen marad s inkább végignézi anyja pusztulását s kész számolni a borzalmas halállal, de ajka nem nyílik csókra. Elérkezik a pillanat, mikor a leánynak meg kell halnia. Most azonban megjelenik szerelmese az indiánokkal és kiszabadítja a leányt, akit aztán feleségül is vesz. Ezt a megkapó drámát holnap mutatja be utoljára az Apolló-színház, mert más szenzációs kép vár bemutatásra.

177

Eltűnt okmányok.

(Per az Akadémia és a kultuszminisztérium ellen.)

Távirati tudósítás.

Arad, január 31.

Napok óta szóbeszéd tárgya az Akadémián és a közoktatásügyi minisztériumban egy aktacsomó értékes mellékleteinek eltűnése, elveszése, vagy elkallódása, mert mindez ideig nem tudni, lopás történt-e vagy slendriánság? Az ügyben Nyáry Albert báró, az ismert író, Nyáry Antal bárónak, a történésznek a fia szerepel mint panaszos kárvallott. Hatvanezer korona erejéig be akarja pörölni az Akadémiát kártérítés címen, mert hónapok óta nem tudja visszakapni egy folyamodványa mellé nyújtott háromszáz esztendősnél is régiebb eredetű okmányait, a melyeknek értékét a tudományos világ annyira becsülte. De átadjuk a szót magának Nyáry Albert bárónak.

— Mult esztendő elején — mondta Nyáry Albert báró — elhatároztam, hogy kiadom azokat a történelmi érdekességű okmányokat, amelyeket néhai nagybátyám, Nyáry Albert báró testált rám, aki tudvalevőleg éppen úgy, mint atyám, történelem kutatással és írással foglalkozott és a magyar heraldikának egyik megalapítója volt. Ez okiratok 1698-ból való eredeti írások, III. Károly magyar király (IV. Károly osztrák császár) eredeti manuscriptumai. Elmondom a történetüket, hogy lássák, mily érzékenyen sújt a veszteség. III. Károly magyar királynak volt egy nevelője: Lovina Ig-

nác, a későbbi sebanicói püspök. Ez a Lovina rendkívül okos, művelt ember volt, már mint nagy tudós lett a későbbi Károly királynak és császárnak a tanítója. A tizenegy éves Károly királyi herceget ő vezette be a tudomány világába.

Az ifju Károly királyi herceg írásait ő korrigálta, ő iratta át, ha azok nem voltak jól koncepiálva. Kis tanítványának minden manuscriptuma az ő kezén ment át, ő volt a cenzora. Lovina tanítványa egynemely kéziratát magához vette és megtartotta emlékül. Halála után irodalmi hagyatékában megtalálták e leveleket, szám szerint tizenötöt, a melyek később nagyatyám birtokába kerültek. Hitelességük minden kétségen felül áll, több szak tekintély értékeseknek találta őket, a többi között Ballagi Aladár egyetemi tanár is megbecsülte értéküket. A tizenöt okmány közül tizennégy történelmi szempontból kiválóan érdekes. Ezek:

1. Egy pergamentbe kötött eredeti napló, latin nyelven.
2. Károly királyi hercegnek (III. Károly) spanyol nyelvű levele a spanyol királynak.
3. Károly királyi hercegnek francia levele a spanyol királynak.
4. Egy német levele I. Lipóthoz, apósa-hoz.
5. Egy német levele lotaringiai Lipóthoz (leendő nászához.)
6. Egy másik latin levele Paur nevű nevelőjéhez.
7. Egy latin levele Paur nevű másik nevelőjéhez.
8. Egy írásbeli dolgozata latin nyelven Miksa császárnak Tirolban való hegyi kalandjáról. (A császár zergevadászat közben eltévedt, hosszas kutatás után, sziklák között találták meg.)
9. Egy dolgozata a földrajzról, hogy milyen módszerrel tanították őt.
- 10., 11., 12. chronosticonok, melyeket Károly csinált és irt le.
13. Egy felköszöntője anyja nevenapjára.
14. Batthyány Boldizsár gróf verse a kir. herceghez, latin nyelven, horvát dedikálással.

Mondom, ez írásokat, amelyekre úgy ügyeltem mindig, mint a szemem fényére, feldolgoztam és az volt a szándékom, hogy egy műben kiadom őket. A munkával ez év elején elkészülve, elmentem a kultuszminisztériumba és bemutattam azt az irodalmi osztály akkori vezetőjének, Szász Károly miniszteri tanácsosnak. Az volt a célom, hogy egy kis anyagi és erkölcsi támogatást kérjek a minisztériumtól, tudjuk, hogy az rendelkezik fundussal irodalmi művek kiadásának segélyezésére. Szász Károly szívesen fogadott. Átvette a folyamodványomat, a melyhez — szerencsétlenségemre — az eredeti okmányokat is mellékeltem. Szász Károly még mondta is: „Nem szeretem, ha eredeti írásokat mellékelnek a folyamodványok mellé, de átveszem őket, mert jelen esetben kérelmének teljesítése körül feltétlenül szükség van rájuk.” A miniszteri tanácsos ráírta a folyamodványomra, hogy a mellékelt okiratok együtt vannak és külön iktatta beadványomat. Hónapok multak, Szász Károly elkerült az osztály éléről, mert megválasztották országgyűlési képviselőnek. Helyébe Lippich Elek miniszteri tanácsos, majd Makkay Béla osztálytanácsos vette át az irodalmi ügyeket. Nyár elején érdeklődtem folyamodványom iránt. Makkay osztálytanácsos azzal fogadott, hogy az aktámat véleményezés végett átküldték a Magyar Tudományos Akadémiához, onnan még nem érkezett vissza, de meg fogja sürgetni az ügyet. Majd értesít róla, ezzel váltunk el. De nem kaptam semmi hírt ügyemről,

pedig a nyár elmúlt, az ősz is beállott. Októberben újból beállítottam a minisztériumba. Makkay tanácsos szívesen fogadott, de nem tudta leplezni, hogy valami kellemetlenséget tartogat számomra. „Beadványát visszakértem az Akadémiától, vissza is küldték, de a folyamodványban jelzett mellékletek, az eredeti írások nincsenek mellette. Valahol elkallódtak, de azt hiszem, rövidesen megkerülnek. Tessék nyugodt lenni, megszerzésükre megtettem a kellő intézkedéseket.” Távoztam, bár a dolog nem tetszett, belenyugodtam. Ar a nem is gondoltam volna akkor, hogy kincset érő eredeti okmányaimat többé viszont nem látom.

December elején levelet kaptam Heinrich Gusztávtól, az Akadémia főtitkárától. Azt kérdezte benne tőlem, hogy nem én vettem-e időközben ki az eredeti okmányokat? Rosszat sejtve, elsiettem Makkay tanácsos urhoz, a ki kétségbeesetten fogadott, hogy sehol sem találni az okmányaimat. Pedig mi elküldtük őket az Akadémiára. Nézze, itt van a naplójegyzék, a melybe mindig bevezetjük, hogy mily sulya van az általunk valahová elküldött aktacsomagoknak. Az ön ügyiratait is lemértük, 2 kiló 340 gramm volt a sulyuk, a midőn az Akadémiához külön küldőnccel átküldtük. A midőn most visszakértük az aktacsomagját, megmértük, sulya ezuttal 1 kiló 140 gramm volt. Mint lehetséges ez? Csak úgy, hogy a csomagból elvettek, elvesztettek egy nagy részt, az ön okmányait. És minden valószínűség szerint az Akadémián kallódott el a hiányzó rész. De azért még most se tessék kétségbeesni. Nem hiszem, hogy ne kerüljenek meg. A legszigorubb vizsgálatot indítottam, az Akadémián is kutatják az írásokat. Muszáj előkerülniök.”

Mondhatom, a dolog nagyon nyugtalanított. Bántott, magamat is okoltam, miért adtam az eredeti írásokat a folyamodvány mellé? De hát sejtettem azt, hogy elvesznek?!

Vártam megint. Elmúlt a karácsony, elmúlt az újév. Két héttel ezelőtt aztán elfogott a türelmetlenség. Fölkörستم Berzeviczy Albertet, az Akadémia elnökét és elpanaszoltam neki bajomat. „Tudok az ügyről — szólta Berzeviczy — mindent elkövetünk az Akadémián, hogy visszakapja az okiratokat, ha csakugyan itt veszték el.” Ez a kijelentés kissé megnyugtató és aggodalmamat csillapította.

Most azonban hallom, irataimat sehogys sem tudják előkeríteni és minden reményről lemondtak, hogy megtalálják őket.

Mit tegyek? Szörnyen sajnálom a dolgot, de nem tehetek egyebet, kénytelen vagyok a közoktatásügyi minisztériumot és az Akadémiát perbe fogni. A legkevesebbet, a tényleges kártérítését, hatvanezer korona kártérítést kérek. Már megtettem a lépéseket ez iránt. Ügyvédem két nap múlva a bírósághoz fordul, ha addig az okmányokat nem kapom vissza, a mire, mint én látom a helyzetet, kevés a kilátás. Az Akadémia és a minisztérium intézzék el maguk között, melyiknél kallódtak el a nekem kincset érő eredeti kéziratok.

— Gondolja, hogy talán lopás történt?

— Az sincs kizárva. Nem tartom lehetetlennek, hogy panaszom folytán a bünyügyi hatóságok is kénytelenek lesznek a dologba beavatkozni.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

HIREK.

Az eltűnt házaspár.

— Titokzatos holttest. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 31.

Mai lapunkban jelentették, hogy Fleisz Sándor budapesti törvényszéki tisztviselő és felesége Pap Margit telefonkezelő hirtelen eltűntek és Bécsből az a hír érkezett, hogy a házaspár öngyilkosságot követett el. Most megállapították, hogy Fleiszék folytonosan veszedelemben éltek a fiatal asszony édesanyja, özvegy Papné miatt. Az agg urinó rendkívül kötekedő természetű hölgy, és a legesekélyebb ok miatt is zsörtölődött. Még azért is haragudott, ha a fiatal házaspár csókolózott.

Fleiszék ezt az állandó yeszekedést nem tűrhették tovább és elmenekültek. Ma Pozsonyból azt jelentették a budapesti rendőrségnek, hogy ma délelőtt tíz órakor két ember holttestét fogták ki a Dunából. Előbb csak egy fehér boát és egy muffot találtak a hid lábánál, majd fölvetette a víz egy férfi holttestét is. A partra vontatták, ahol megállapították, hogy revolvergolyótól eredő seb van a szive táján. A férfi zsebében levelet találtak, amelyben ezt írja:

„Közös elhatározással halunk meg. Nagyon szeretjük egymást. Halálunk oka: családi viszály. Kérem a hatóságot, ne boncoljon fel bennünket. Mivel nagyon szerettük egymást, kérjük, hogy egy sirba temessenek és a jegygyűrűnket hagyják meg az ujjunkon.”

A nő holttestét még nem találták meg. A levél alatt név nem volt és a férfi zsebében nem találtak olyan iratot, amelyből kilétét meg tudták volna állapítani. Budapestről bizottság ment ki ma este Pozsonyba, hogy megállapítsa, vajjon a kifogott holttest azonos-e Fleisz Sándorral. Annyit már megállapítottak, hogy Bécsben Fleisz Sándor és neje néven egy szállóban se laktak. Valószínű, hogy álnéven szerepeltek.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 1-én az időjárás: hidegebb, semmi vagy kevés csapadék.

— A király köszönete. A belügyminiszter ma érkezett leiratában arról értesíti Aradváros közönségét, hogy a király köszönettel fogadta a 80-ik születés napja alkalmából hozzá juttatott hódoló feliratot. Értesíti egyúttal a várost, a királynak arról az engedelméről is, hogy az Óvartér a jövőben Ferenc József város nevet viselje.

— A hivatalos laphól. A király dunaföldvári Halász Sándor dr. miniszteri tanácsos, postatakarékpénztári igazgatónak a Lipót-rend lovagkeresztjét, bellusi Baross Géza miniszteri tanácsosi címmel felruházott miniszteri osztálytanácsos, postatakarékpénztári aligazgatónak a harmadosztályú vaskorona-rendet, Horváth József főszámánácsosnak a királyi tanácsosi címet, Urbányi János és Henisch Győző főszámánácsosoknak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét és végül Radványi János altisztnak a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— Az osztrák magyar bank részvényei. Nagyváradról jelentik, hogy a város közgyűlése ma szokatlanul érdekes határozatot hozott. Kurländer Ede dr. bizottsági tag indítványára kimondta a közgyűlés, hogy a város 400 darab osztrák-magyarbank részvényt vásárol s felszólítja a többi magyar városokat is hasonló cselekedetre. Ezzel Nagyvárad azt akarja elérni, hogy a jegybank részvényei magyar kézbe kerüljenek.

— Menyasszony a cár leánya. Pétervárról jelentik: A cári pár 16 esztendő leányát, Olga nagy hercegnőt eljegyezte Dimitri Pavlovics nagyherceg, A vőlegény 20 éves. A cár igen sokszor adta annak jelét, hogy a nagyherceg előtte kegyben áll. Őt és a nővérét a cárné nővére nevelte fel, mert apja egy mérnök elvált feleségét vette nőül.

— Politikai afférek. Budapestről jelentik: Ma két affér keletkezett a képviselőház ülése alatt. Madarassy Beck Gyula báró provokáltatta Justh Jánost egy a Ház üléséről adott tudósításunkban közölt közbeszólása miatt Pongrácz János báró és Hencz Károly utján. Justh Lovászy Márton és Mádi-Kovács Jánost nevezte meg segédeül. A tárgyalások folynak. — Komolyabban indult affér, amely Beck Lajos és Hencz Károly között keletkezett, ugyancsak egy közbeszólás miatt.

— Hogy meri itt a száját kinyitni mondotta Hencz Becknek. Utóbbi Eitner Zsigmond és Lovászy Márton utján magyarázatot kért. Hencz kijelentette, hogy nem akarta sérteni Becket személyében.

— Roman népgyűlés Aradon. A román nemzetiségi párt végrehajtó bizottsága még december hónapban, Budapesten tartott értekezletén elhatározta, hogy a románok közzéppontjain népgyűléseket fog tartani. Az első ily népgyűlést Aradon, február 16-án, a fejsze-utcai Casa nationale épületében tartják meg, ezzel a sorrenddel: 1. A politikai helyzet. 2. A román nyelv jogai. 3. Az általános szavazatjog. 4. Határozati javaslat. A népgyűlésre az arad-csanád- és békésmegyei románokat hívják meg s azon részt vesz a román nemzetiségi párt mindenik országgyűlési képviselője. A népgyűlést előkészítő értekezletnek nevezetes mozzanata volt, hogy Oncu Miklós a Tribunához csoportosult, tehát a nemzetiségi képviselőkkel szemben álló románok nevében kijelentette, hogy ők is, mint a nemzetiségi párt tagjai résztvesznek a népgyűlésen s azt úgy ők, mint lapjuk egész erővel támogatja. A román nemzetiségi párt hasonló népgyűlést rendez legközelebb Lugoson, Brassón és Szászvároson.

— Női hatósági orvos. Békésgyuláról jelentik: A város most szervezte a 3-ik községi orvosi állást és a kiírt pályázatra három pályázat érkezett. Legjobb kilátása a megválasztásra Kurtuc Valéria dr.-nak van, aki megválasztása esetén az első hatósági orvosnő lesz.

— Elzúllott honvédszázados. Nagyváradról jelentik: László Béla volt honvédszázados ma eltoloncolták a városból. László Bélát adósságai miatt távolították el a hadseregből. Rokonai állást szereztek neki, de otthagya azt és újból Nagyváradra ment, ahol pumpolásból élt. A napokban Jankovics századosot pumpolta meg, amiért Jankovics feljelentette a rendőrségnél egykori bajtársát. Lászlót ma a rendőrség eltoloncolta és kitiltotta a város területéről.

— Tíz esztendő öngyilkos. Péterrévéről jelentik: Pichler János óbecsei gazdálkodó tíz éves fiát megdorgálta. Az érzékeny fiú Révére szökött és ott egy horbelytól borotvát kért kölcsön. A vasutállomáson a torkát átmetsette.

— Egy uriaszony öngyilkos kísérlete. Losoncraól jelentik: Busch Miklós városi főmérnök huszonkétéves fiatal felesége szombaton reggel öngyilkosságot követett el. Revolverrel mellbelőtte magát. A golyó szive alatt hatolt testébe. Rögtön táviratilag lehvatták Herczi tanárt, aki megoperálta a fiatalasszonyt, s a golyót eltávolította a bordák közül. Felgyógyulása biztos. Az öngyilkosság okát nem is sejtik.

— Szende Pál Aradon. A kereskedők közvéleményének, sérelmeinek, kívánságainak hű megnyilatkozásai szoktak lenni az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés vidéki gyűlései. A kereskedőknek ez a tekintélyes érdekképviselete minden alkalommal a kellő eréllyel, a kellő időben és a kellő szervezettséggel foglalt állást azokkal a törekvésekkel szemben, amelyek a magyar kereskedelem jelentőségét kisebbiteni, érdekeit esorbitani igyekeznek. Ilyen határozott és önérzetes állásfoglalásnak várható az O. M. K. E. aradi kerületének nagygyűlése, amelyet február 5-én, vasárnap délelőtt tízenegy órakor tartanak meg az Aradi Lloyd-társulat új helyiségének dísztermében. A gyűlés szónoka Szende Pál dr., az O. M. K. E. kiváló tehetségű főtitkára lesz, aki előadásában az aktuális gazdasági politikai kérdéseket fogja sorra venni. Ezenkívül a gyűlés a vidéki, főként a mezővárosokban és falvakban lakó kereskedők hivatásáról és az ő törekvéseik irányítására megállapítandó községi programról fog szólni, ennek előadója Faragó Rezső az aradi kerület titkára lesz. A gyűlésen minden aradi és aradmegyei kereskedő, vagy a kereskedő-egyesületek bármely tagja részt vehet. A gyűlést megelőző napon, február 4-én, szombaton délután a Kőlesey-egyesület zsúrián fog fololvasást tartani Szende Pál, amely kétségtelenül az érdeklődők nagy tömegét fogja vonzani a város házára.

— Tűz a postán. Tűz támadt a honetői postaépület lakott részében, mely könnyen végzetessé válhatott volna, ha a helybeli önkéntes tűzoltóság idejekorán a helyszínén nem terem és önfeláldozó működésével azt még csirájában el nem fojtja. A tűz úgy támadt, hogy a postamesternél alkalmazott cselédleány a gázolín lámpa megtöltésekor nem volt eléggé vigyázatos és gázolint öntött ki. A képződő gáz tüzet fogott és meggyújtotta a konyhaberendezést mitől a padlás is, amelyen igen sok ruhanemű volt felterítve, tüzet fogott. Csak a gyorsan elősietett tűzoltóságnak köszönhető, hogy a tűz nem terjedt el, különben az egész épület, mely faház, a postahivatallal együtt elhamvadtna; így csak az egész konyhaberendezés égett el. A cselédleány a kezén súlyos égési sebeket szenvedett.

— Öngyilkos házaspár. Bécsben különös családi dráma történt ma délután, Tetava Mária 19 éves gyári munkásnő már évek óta folytat szerelmi viszonyt Frank Sándor iparossegéddel, akitől gyermeke is származott, úgy volt, hogy a szerelmesek a napokban egybekelnek. Minél jobban közeledett az esküvő napja, annál gyakrabban fordult elő közöttük kínos civódás. A leány ugyanis erős szociálista érzelmű volt és részt vett a pártélet minden mozgalmában. A férfi ellenben rajongó vallásos volt és gyakran kérlete jövendő hitvesét, hogy szakítson a szociálista tanokkal, amelyekkel kizárják az istenség létezésének hitét.

— Sérti az én vallásos érzelmeimet — mondta Frank — hogy te folytonosan istentagadó társaságokba jársz.

— En pedig a te kedvedért nem tagadom meg a multamat, — jelentette ki a munkásnő.

Ilyen jelenet volt közöttük ma délután is. Az izgatott szóváltás után a nő felkapta a gyermekét és ezt kiáltotta:

— Jobb lesz nekem meghalni!

Ezzel elrohant. Késő idő múlva a férfi is utána futott és látta, hogy szerelmese a Dunába ugrott gyermekükkel együtt. Ez annyira hatott Frankra, hogy ő is a Dunába ugrott. Mindahárman a habok között haltak meg.

— **Merénylő takarítónő.** Losoncraól jelentik: Szombaton hajnalban Rittinger János vasnagykereskedő ellen merényletet követett el takarítónője László Istvánné. Revolverrel kétszer reálított. Az egyik lövés a párnákba furódott, a másik arcán sebezte meg a fiatal embert, akit Réczey tanár megoperált. A merénylet oka az, hogy az asszony félt, hogy a fiatal ember el fogja őt hagyni. Az asszonyt letartóztatták.

— **Körözött rablógilkos.** A nyitrai büntető-törvényszék vizsgálóbírája táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Kollacssek Emil huszonöt éves bányamunkás e hónap 16-án meggyilkolta Prihoda Andrást feleségét Tábor Borbálát, azután elrabolt tőlük nyolcvan korona készpénzt, több ruhaneműt és öt darab aranygyűrűt. A zsákmánnyal megszökött. A nyomozás során megállapították, hogy Baracszentkereszten megborotválkozott felült egy vonat II-ik osztályu kocsijába és Budapest felé utazott. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **A pletyka halottja.** Szerbesanádön Rausch Péter gazda fiatal felesége felakasztotta magát künn a tanyák ámbitus-oszlopán s mire egy arra bandukoló juhászlegény észrevette, már halott volt. Damján Mihály, a juhász befutott a faluba segítségért s Korda József dr. meg a községháza kiküldött hivatalosai fölvevtek a jegyzőkönyvet egy szerencsétlen asszony szürke tragédiájáról. Amikor a holttestet levették a cifrán összefonott zsinegről, az asszony keblén féltve őrzött, kendőbe burkolt dolgokat találtak: a menyasszonyi holmikát, meg a házasság levelét. A férj és feleség boldog egyetértésben éltek. Aztán szájra vette a falu őket és beszéltek, hazudtak folyton az asszonynak, hogy ezzel meg azzal csalja meg a férje, mással él, csapodár. Civa-kodtak erre sokat, fölborult a béke és az asszony felakasztotta magát.

— **Megmérgezett fiu.** Budapestről jelentik: Tegnap este a Gyömrői ut 105. szám alatt lévő téglagyárban hirtelen rosszul lett Businszky Katalin gyári munkásnő kilenc éves János nevű fia. A mentőket hívták hozzá és ezek megállapították, hogy a fiu marólugmérgezés következtében betegedett meg. Elmondotta a fiu, hogy egy 16—18 éves suhanc a gyár előtt egy sósbor-szeszes üveget adott át neki. Az üvegben folyadék volt és a suhanc így szólt a fiuhoz: „Igyál belőle ez jó.” A gyerek nem tudta, hogy mi van az üvegben, kiitta és csak később derült ki, hogy marólug volt. A súlyosan sebesült gyermeket a Rókus-kórházba vitték. A gonosz suhancot pedig a rendőrség nyomozza.

— **Halottrabló szülésznő.** Debrecenből jelentik: A debreceni rendőrségnél pár héttel ezelőtt megjelent Jeney Jenő festőművész és feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki édesapját, Jeney Dezsőt volt városi hivatalnokot halála után kifosztotta. A gyanu Kecskés Julianna szülésznőre, Jeney volt gazdaasszonyára irányult, aki az öreg ur mellett volt éveken keresztül. Ismerte a gazdája vagyoni viszonyait s annyira behizelegte magát a kegyeibe, hogy Jeney a gyermekeit sem engedte magához. A rendőrség több heti vizsgálata után kiderült hogy Kecskés Julianna vitte el a több ezer koronára rugó hagyatékot. Mikor Jeney meghalt, Kecskés Julia lekasztotta a halott melléről az iróasztal kulcsát. A gazdaasszony elsősorban egy nagyobb betétet vett fel az Alföldi Takarékpénztártól, továbbá értékesítette az elhunyt ékszereit és sorsjegyeit. Még nincs megállapítva, hogy az elrabolt hagyaték mily összeget képvisel. A rendőrség Kecskés Juliannát letartóztatta és kihallgatását folytatja. A házkutatás alkalmá-

val a halottrabló asszonynál több ezer korona készpénzt találtak.

— **Halálozás Özvegy Benkő Ferenéné** brádi magánzónő ma Honcstón, ahol gyermekeinél látogatóban volt, váratlanul meghalt. Az elhunytat öt fiu, köztük Benkő Dezső honcstói igazgató tünítő és Benkő Béla az Acev honcstói cementgyára tisztviselője gyászolják.

Vas Mátyás aradi szállodás és kávé s ma 66 éves korában meghalt.

— **Vesztett eb garázdalkodása.** A temesvári tisztikar egyik szimpatikus, derék tagját kellemetlen baleset érte. Anlauf tüzérkapitány kutyája néhány nap előtt megharapta. A kapitány nem vetett ügyet a dologra, közben azonban feltűnt neki, hogy a kutya állandóan félrebujik, morgorva, miért is állatorvossal megvizsgáltatta, aki veszetséget konstataált az állaton. Az eb tegnap elhullott és a ma megejtett állatorvosi boncolás megállapította, hogy valóban veszett volt. Anlauf kapitány gyógykezelés végett felutazik a budapesti Pasteur-intézetbe.

— **Rejtélyes idegen.** A nagyváradai rendőrség detektívhadá egy rendkívül érdekes, rejtélyes idegen után kutat most, aki — a látszat szerint — nagyszabásu betörésekhez tett óvatos előkészületeket. A titokzatos emberre tegnap hívták fel a rendőrség figyelmét. Vasárnap este történt, hogy fiakker állt meg az Urutca 23-ik számú ház előtt, mely Papp György földbirtokos tulajdona. Előkelő, talpig bundás ur szállt ki a kocsiból. A házigazda után tudakozódott. A szakácsnőt találta otthon.

— **Báró Gerlényi** vagyok, — mondotta — nagyon szerettem volna az én régi jó barátommal találkozni.

Aztán kikérdezte a szakácsnőt az öreg ur személyi ügyeire vonatkozólag, hány éves, mikor fekszik le, hol alszik, van-e sok pénze, hol tartja? Erre elrobogott a titkos látogató. Mikor Papp György hazatért lakására, a szakácsnő jelentette, hogy itt volt Gerlényi báró s mindent kérdezett. Az öreg ur nem ismert ily nevű embert, gyanusnak találta a dolgot s jelentést tett a látogatóról a rendőrségen. Itt érdeklődni kezdtek az idegen után s a detektívek hamarosan rájöttek, hogy vasárnap nem kevesebb, mint öt helyen tett látogatást az ismeretlen előkelő ur s mindenütt gyanusan kérdezősködött. A rendőrség nagy buzgalommal őrökdi most, hogy a báró terveit megghiúsítsa.

— **Gyengélkedő gyermekek gyorsan megerősödnek,** ha Scott-féle Emulsiót adunk nekik, mely csukamájolajból méz és nátron hipofoszfitek hozzáadásával készül. Sokkal jobb, mint a közönséges csukamájolaj, s mindenki előszeretettel is viseltetik iránta, könnyen emészthető és jótékony hatása rövid idő alatt mutatkozik. A Scott-féle Emulsió egyenesekké és egészségesekké teszi a csontokat, előmozdítja a kemény hus és erőteljes izmok fejlődését. A gyermekek élénkobbek lesznek, s oly életörömmel ugrándoznak ide-oda, hogy nézni is öröm őket.

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér, Vojtek és Weisznál. :01

TÖRVÉNYKEZÉS

§ **Peticiók a Kurián.** Budapestről jelentik: A Kuria I. választási tanácsa ma délelőtt tárgyalta Zathureczky István élesdi képviselő ellen Farkasházy Zsigmond választói részéről benyújtott peticiót. A tárgyalást holnap folytatják. A Kuria II. választási tanácsa a Szluha Pál Kossuth-parti képviselő mandátuma ellen benyújtott peticiót tárgyalásról foglalkozott; a tárgyalást holnap folytatják.

TARKASÁGOK.

★

(A darab.) Egy előkelő aradi társaságban, amelyben Heppesné-Harmath Józsa is résztvevett, a legutóbbi szinpadai sikerekről beszéltek. A társaságban volt egy fiatal hivatalnok, aki az akták mellett az irodalommal is kacérkodik. Persze csak a fiókja számára dolgozik, mert fél a nyilvánosságától. Ha nem sikerül az alkotás, — gondolja — kineveti a nagy nyilvánosság.

— Pedig olyan darabot, — mondta a fiatal Shakespeare-jelölt a bájos Heppesnének — olyan darabot, mint A testőr, én is tudnék írni.

— Igazán?

— Sőt irtam is már.

— És mi a darab témája?

— Egy falusi leány bejön a nagy városba, itt megszedül, aztán visszamegy a falujába a kis bájával együtt.

— Éz a darab?

— Ez.

Heppesné kedvesen felkacagott.

— Hiszen ez nem darab. Éz az én volt szobaleányom.

★

(A tükörből.) Az előkelő társaságok egyik kedves tagja néhány nap óta szalmaözvegy. A nevét nem szabad kiírnunk, mert az asszony bizonyos tekintetben nem érti a tréfát. Már pedig itt arról van szó, hogy az illető tultesz vidámság dolgában a legjobb kedélyű huszárönkénteseken is. Ámbár egyéni reputációja érdekében ki kell jelentenünk, hogy nem csalta meg az asszonyt. Ha azonban jó társasággal való pityázalásról van szó, akkor a mi emberünk legény a talpán. A minap hazavetődik már nem is nagyon későn, hanem nagyon korán Bemegy a szobájába, a pityókos fejét beledugja a laborba, aztán megnézi magát a kis kézi tükörben. A mozidóján olyan kézi tükör áll, amelynek nyele van és amelynek a másik oldala kefe. A boldog szalmaözvegy felveszi a tükört, belenéz a kefes oldalába, elkezd csóválni a fejét és így morfondirozik magában:

Botrány, hogy nézek ki, pedig tegnap borotválkoztam.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Elmékedés a huszdrágaságról. Kezdetleges munka.

R. D. A vers nem jó, a prózának pedig már semmi aktualitása sincs.

H. J. Egyik se közölhető.

A szeretet iskolája. Majd átjavitjuk, aztán közreadjuk.

V. Irén. Sokat kell még írnia és olvasnia, míg elfogadhatót fog írni. Egyelőre ne küldje be a novelláit.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, jan. 31.

A megkésített tél teljes erővel jelentkezett. A beállott nagy hideg nem volna nyugtalanító, ha a vetéseket megfelelő hóréteg fedné.

A gabonaüzlet irányzatára a friss tél szilárdítólag hat.

A mai piacon elkelt:

400 mm. buza 10.80—10.91

400 mm. tengeri 4.80—4.85

Rozs 7.30

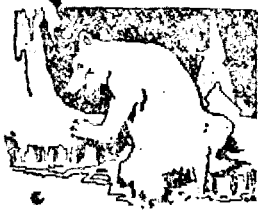
Zab 7.50

Arpa 7.51

Az árak ötvenkilogramonként, koronákban értendők.

Hideg vízben

a Hattyszappan (Sóhímt szilárdó káliszappan) több habot és intenzívebb mosási erőt fejt ki, mint bármely más szappan meleg vízben. Ez nagyon fontos már csak azért is, mert finom szüvedékek csak hideg vízben moshatók.

Ennek folytán a Hattyszappan párcsolan különlegesség gyapjú, selyem, csipke és finom fehérneműk mosására.

6635

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 31.

Amerika ¼ el olcsóbb. Kínaiat, vételkedv gyenge, 5 ezer mm. tartott.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Bélt zárlat	2 órai zárlat
Búza 1911. áprilisra	11 42-11 42	11 42-11 43
Rúsa 1911. májusra	11 26-11 26	11 28-11 29
Búza 1911. októberre	10 92-10 93	10 94-10 95
Róza 1911. áprilisra	8 15-8 16	8 15-8 16
Róza 1911. októberre	7 97-7 99	7 99-8 00
Tengeri 1911. májusra	5 78-5 79	5 76-5 77
Zab 1911. áprilisra	8 63-8 69	8 68-8 69

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonkénti korona értékben.)

1910. Jan. 31

Búza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	10 25-10 35
76	10 35-10 45
77	10 45-10 55
78	10 55-10 65

Búza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos	10 15-10 25
Róza	6 95-7 05
Árpa	7 90-7 10
Zab	7 60-7 70
Tengeri(ul)	4 75-4 80

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

Jan. 31.

Magyar aranyjárdék 4%	111.80
Magyar koronajárdék 4%	91.80
Magyar koronajárdék 3 1/2%	81.25
Magy. földterem. kötvény 4%	92.60
Horvát-szlavon földterem. kötvény	94.-
Magyar nyeregyorsorségy kölcsön	228.-
Tiszszab. és szegedi sorajegy kölcsön	156.-
Oestrák járadék papírban	98.35
Oestrák járadék esztibe	97.25
Oestrák járadék aranyban	116.70
Oestrák koronajárdék 4%	93.80
1000. évi oestrák államsorajegy	165.-
Oestrák-magyar bankrészevény	19.90
Magyar hitelbank-részevény	169.10
Oestrák hitelintézet részvény	62.8.-
Oestr.-magy. Államvasúti részvény	752.-
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.51
Német birodalmi márka	117.32 1/2
London vista	240.97 1/2
Paris vista	14.92 1/2
20 márkás arany	25.47

Budapest kőbányai sortéskereskedeleme

Jan. 31.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban --- fillérig; közép páronként 300-400 kilogrammra érjedő sulyban --- fillérig; fiatal nehéz páronként 300 kilogrammon felül sulyban 158-160 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban 162-168 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 164-168 fillérig.

Számláltszám: Jan. hó 27. napján volt kőbányán 17020 darab, Jan. 28. napján szállított 656 darab, Jan. 28. napján elszállított 336 darab, Jan. 29. napjára maradt készletben: 17340 darab.

A hivott sortés üzlet irányzata nyugodt.

Felelős szerkesztő
BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerdán, 1911. február hó 1 én:

A) bérlet A) bérlet

A bajazzók.

Opera 2 felvonásban. Irta: Ruggiero Leoncavallo. Fordította: Radó Antal.

SZEMÉLYEK:

Canio	Ferrari A.	Beppo	Cseh Ferenc.
Nedda, neje	Wlassák V.	Sylvio	Huszár K.
Toulo	Ladiszlay J.	Egy pór	Ajtai Ödön.

Ezt követi:

Péter abbé.

Lyrri opera 2 felvonásban. Irta és zenéjét szerette: C. és nyi Mátyás. Rendező: Kulesár Lajos.

SZEMÉLYEK:

Bokanéra	Ladiszlay J.	Péter abbé	Ferrari A.
Benedetta	Dióssy Nusl.	Naini	Polgár S.
Dárió, herce	Cseh Ferenc.	Paparelli	Huszár K.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA

mozgófénykép színház.

Műsor 1911 febr. 1 én, szerdán:

(Bérod Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

1. A fakir szelgája. Humo es. — 2. Méhészet. Tanulmányos. — 3. Viareggio Loványosság — 4. Az asszony. Szenzációs dráma. Előadják a Comedie Francoise művészei — 5. Vak láрма. Bohózat. — 6. A tröszt. Amerikai dráma. — 7. Bleven kut. Kacagató bohózat. — 8. Pergolesi. Klasszikus dráma, látványos kiállítás: a'.

Előadások d. u. 5 órától kezdve.

Utolsó előadás este fél 11 óráig.

Az előadások tartama 1 és fél óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33 gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrásy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Műsor: Ma szerdán 1911. február 1 én

1. Mozgófénykép-újítás. A múlt hét eseményel mozgófényképekben. Az Apollo-színház állandó műsorszám. — 2. Pontolimi foltot tisztít. Kacagató. — 3. Cigányseroleom. Káprázatos szép, színes felvétel. — 4. Állatkiallítás Argentiniában. Természetű felvétel. — 5. Salem rózsója, 400 méteres lép! Tünelmes dráma. — 6. Pyramisus kép. Dráma. — 7. Pali feltalálja magát. Humoros kép.

Az előadások délután 5 órakor kezdődnek.

Helyárak: Pábuló ülésenként 1 kor. Záró ár 1 kor. I. hely 80 fill., II. hely 60 fill., III. hely 40 fill.

A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazene játszik.

Ruhatar. — Buffet.

NYILTTER.

Az Aradi Messenger Boy

vállalat

elvállalja számláinak

pénzbeszedését.

Köszönet nyilvánítás

Mélyen megilletődve, a sors csapása által fá dalmas nagon mondok köszönetet mindazon rokon, ismerős és jóbarátoknak kik megjelenésük által gyászunkban osztozkodtak nemkülönben kik a megboldogult ravatalára koszorút, valamint a vagongyári zenekarnak közreműködéséért hálás köszönetem nyilvánítom.

Arad, 1911. jan. 30.

480

Özv. Keilner Józsefné.

Kávé és tea

Kivonat KOTÁNYI JÁNOS árjegyzékéből:

Nyers kávé:

Jamaika ½ kg.	...	K. 1.50
Portorico ½ kg.	...	K. 1.70
Cuba ½ kg.	...	K. 1.70
Arany java ½ kg.	...	K. 1.70

Pörkölt kávé:

Saját villanyerőre berendezett gőzkávépörköldémből

Jó minőségű ½ kg.	...	K. 1.70
Finom minőségű ½ kg.	...	K. 2.-
Legfinomabb keverék (Cuba, Arany, Menádó, Mocca) ½ kg.	...	K. 2.40

Tea:

Törmelék-tea ½ kg.	...	K. 2.50
Congó-tea ½ kg.	...	K. 3.-
Családi keverék ½ kg.	...	K. 5.-
Legfinomabb Király-tea ½ kg.	...	K. 6.-
Ceylon-tea a legerősebb zamatu ½ kg.	...	K. 6.-
Kitűnő teasütemény-keverék ½ kg.	...	K. 9.75

Rum:

1 liter csiládi teaurum	...	K. 1.70
1 liter finom braziliai rum	...	K. 2.20
1 üveg 7/10 liter finom jamaicai rum	...	K. 2.30

A világ-hír Kotányi-paprika eredeti dobozban

Kotányi János

kávé- és tea-nagykereskedő.

Szeged, Budapest Bécs, Berlin, Abbazia,

ARAD,

József főherceg ut 3. sz., az „Arad Csa-nádi Gazdasági Takarékpénztár“ épületében.

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-utca 4. sz.

Mairovita kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű figurális és dekoratív

szobrász munkákat

u. m.: portrékat természet és fénykép után, síremlékeket, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modern épület, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, stb. anyagokból és azok javítását elvállalja a legelősebb árért. 4407

Uj! Aradon még nem létezett! Uj!

Gyorstalpalo vállalat

a Forray-utcában (gróf Nádasdy-palota) MEGNYILT.

Árai:

Férfi cipőtalp és sarok csak	2 K. 40 f.
Női	2 K. — f.
Gyermek csak	1 K. 60 f.

Szíves partfogást kér

SZABOLCSI FARKAS.

MAUTNER R. OLCSÓ ÁRUHÁZA.

Általános, feltűnő olcsóságok!

Nagyobb tömegek vétele folytán alkalmam van az alant elősorolt árukat **jóval a gyári áron alól** a n. é. közönségnek rendelkezésére bocsátani:

Vásznak, kanavász, mosódelén, francia delén, Liberti selyem batiszt, angol zephirek, ruhavásznak, asztalneműek, szőnyeg, függönyök, ágyterítők, stb., stb. szakmába vágó cikkek. o o

Nagymennyiségű angol férfi szövetek és angol női costum-szövetek félárban.

MAUTNER R.
Olcsó Áruháza Hunyadi-utca 1.
Üzleti órák fél 8-tól 12-ig, délután fél 2-től 7 óráig.

391

Gyermekek és felnőttek által

egyenként kedvelt friss és kellemes ízű **Hajós-féle Csukamájolaj** most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögéskor, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb. 421

Ára egy üvegnek **2 korona.**

Fagydagánatok

eimulasztására, fagyvizketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.” Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással **70 fillér.**

Legjobb fekete a „MELOGEN.” Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára **2 korona.**

Kitűnő amerikai a „NITER” 6 darab egy eredeti fémdobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

Arad, Batthyány-u. 13.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szives tudomására hozni, hogy ez évi terméséből nagymennyiségű kiváló szép fajtisztá, dua gyökérezetű bor és csemegefajta

szőlőoltvány

ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző kerül eladásra mérsékelt árak mellett. Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

4101 Winkler József,
Arad, Batthyány-u. 13.

alkalmazható vételek és eladások ékszer- és órákban

Arad és szomszédságban, Arad legnagyobb óra és ékszerárátára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Soltzer János-utca, Miskolc-palota

Zálogébedulák

arany és ezüstművek, gyémánt és Brill társaságok a legmagasabb árban megvételre vagy más tárgyak átörökítésére
TELEFON 422. TELEFON 422.

ÚJ ÉKSZER ÉS ÓRA ÜZLET.

FELLNER SAMU

ékszerész és órák a Központi Szálloda mellett

Arad, Andrassy-tér 20. szám.

A legolcsóbb árak mellett ajánlja dús gazdagon felszerelt raktárát drágakövek, arany, ezüst, prima china ezüstárak és óra különlegességekben.

Legelőnyösebb beszerzési forrása alkalmi ajándékoknak.

Minden e szakmába vágó javítások saját műhelyemben legpontosabban eszközöltetnek. 4135

Hirdetmény.

1911-ik évre jutányos áron vállalom nagyobb területek, gyep-törések felszántását a Ganz és Társa gépgyár tulajdonát képező s ma Magyarországon a legerősebb szerkezetű, kettős rendszerű gőzekékel. Tájékoztató megjegyzem, hogy az I. garnitúra Bokszege, II-ik Seprősön, a III-ik Nagyszalonta vidékén szánt.

Kralovánszky Kálmán, Seprős.

Telefon 6. szám.

357.

Apró hirdetések.

Arad környékén tartózkodó

Natal mérnök keresi csinos, intelligens urileány odaadó barátságát. Levelek „Gondtalanság” jelige alatt a kiadóba kérek. 478

Kérem ama hőgyet,

akit Aradon tegnap, kedden délelőtt a Karolina-utca sarkán várva, az állomáshoz kísértem, — írjon az elért első állomás neve alatt Arad, postrestante, hogy ismeretség lehetséges-e. 481

Egy nagyon jóavaló árvalány

kinek senkije sincs, a főzésben jártas, ajánlkozik egy magános urhoz. Cim a kiadóban. 414

A zsidótemplom épületben több üzlet- és raktár-helyiség azonnal kiadó. Bővebbet a hitközség jegyzői hivatalában. 482

Egy fűszerkereskedő segéd

kerestetik aradi cég részére. Cim a kiadóhivatalban. 477

Vécsey-utca 11a. sz. alatt

8 szoba, tüvegezett előszoba, fürdőszoba, cselédszoba és mellékhelyiségekből álló, földszinti modern lakás május 1-től kiadó, de csakis gyermektelen vagy felnőtt gyermekekkel bíró házaspárnak. 460

Kerpel Jzso

ajánlja 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden újdonság azonnal kapható. 80.000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Előnyös vidéki bérlet zeneművekre és könyvekre. Veszek egész könyvtárakat és hangjegyeket legmagasabb áron. Utlei könyvek, u. m. strazzák, naplók, stb. gyári raktára. Irodai cikkekben különlegességek. A Révai Lexikon részletfizetésre is kapható. Kerpel Jzso könyv- és papirkereskedése Aradon. 4071

Modern

földszinti 4 szobás lakás terrasszal a Verbőczy utcában, a Gazdasági palotához közel máj. 1-re kiadó. Terveket megtekinteni lehet a posta főnöki lakásba 11—12-ig. 474

Megvételre

keresek egy íróasztalt, egy iratszekrényt és egy puskaszekrényt. Ajánlatot, ár megjelöléssel a kiadóba kérek „Iroda” cim alatt. 454

Eladó

mészáros- és hentesüzlet. Bővebbet Zurek Károlynál Forray-utca 8. szám alatt. 426

Különbejárata

földszintes utcái buterözött szoba előszobával vagy annélkül, azonnal kiadó. Simonyi-utca 6. 378

Kitűnő

Jeget

szállít wagon számra Maroshévízi vasutállomásról

Kolbász József

birtokos Marosnéviz 471

Ügyes kárpitos

olcsón ajánlkozik házakhoz dolgozni úgy helyben, mint vidékre.

Vidékre árfelemelés nélkül.

Stáhl M.

Bercsényi Miklós-utca 32. 8435

Szalkai Arminné

himző és fehérneművállalata

Arad, Weitzer János-u. 13

Női, férfi és gyermek kelen-gyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 4091

Uri leányok

fehérnemű varráshoz és himzéshez oktatásra fölvetetnek.

155—1911. tkvi szám.

Erdőmérnöki iroda.

Ajtay Sándor A. Cs. E. V. nyugalmazott erdőmester (főerdőmérnök)

Aradon, Kasszinger-utca 5. sz. alatt

erdőmérnöki irodát

nyitott. Elvállal: erdőbecslés, erdőfelmérés, határrendezés és parcel-lázási munkálatokat; továbbá iparvasutak tervezését és építését, birtokbecslés-, vétel- és eladás-közvetítést. 458

Hirdetmény.

Ácsva (Acsva) község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-cikkben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886.: XXIX. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889.: XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában és az 1891.: XVI. t.-c. 15. §-ának a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889.: XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891.: XVI. t.-c. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886.: XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1911. évi szeptember hó 1. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, kik az 1886.: XXIX. t.-cikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve ez utóbbi §-nak az 1889.: XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1911. évi szeptember hó 1. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892.: XXIX. t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889.: XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1911. évi szeptember hó 1. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyv hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.
Nagyhalmagy, 1911. év január hó 18-án.

Gálffy Lajos, s. k.

kir. járásbíró.

479

Minden kávéértő háziasszony csakis a
RECORD villamos üzemi pörköltön meg-
pörkölt kávet vegyen
íz, aroma, minőség, páratlan.

Minden órá-

ban friss

1/2 kgr

Palermo

keverék

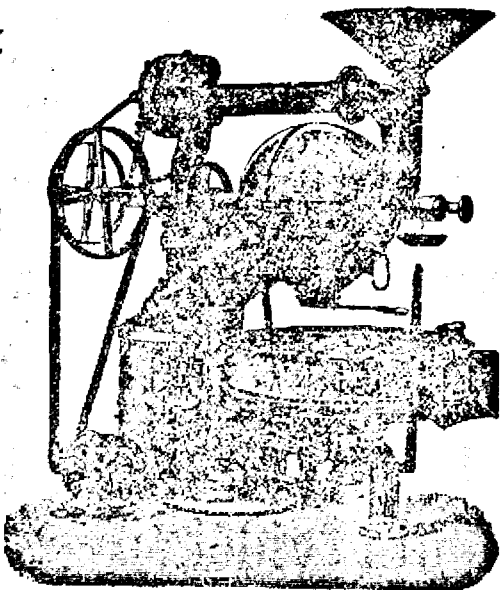
K. 2.20

1/2 kgr.

Szultán

keverék

K. 1.60.

Minden órá-

ban friss

1/2 kgr.

Record

keverék

2 korona.

1/2 kgr.

Szultán

keverék

K. 1.60.

1/2 kilogrammos csomagokra nemertve küldök. — A kávék vegyesen is rendelhetők.

DÜRR GYÁRTÁR kávé, csokoládé, cseres behozatal
Arad. Telefon 118. szám.

4656